

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Imamo pravico, da povemo vsemu
svetu: Svojo kri smo žrtvovali za-
to, da bi bili svobodni v Titovi
Jugoslaviji!

LETNIK II.

DUNAJ, V PETEK 20. VI. 1947

ŠTEV 37 (65)

V odločilnih trenutkih naše borbe za svobodo

Pred kratkim je POOF poslal komisiji za mirovno pogodbo na Dunaju spomenico, ki so jo podpisale vse narodne organizacije koroških Slovencev. Spomenica opozarja komisijo na naš položaj in ponovno zahteva priključitev Slovenske Koroške k Jugoslaviji kot edino pravično rešitev vprašanja slovenskega ljudstva na Koroškem.

V spomenici je med drugim rečeno: koroški Slovenci zahtevamo priključitev Slovenske Koroške k Jugoslaviji in ne bomo prejeli nikdar nobene druge odločitve. Edino zedinjeni s svojim narodom in ostalimi jugoslovanskimi narodi bomo zavarovali svoj narodnostni obstoj in doživeli resnično osvoboditev.

Pripravljeni smo dati komisiji na razpolago material o našem položaju in predlagamo, da se da predstavnikom OF za Slovensko Koroško možnost, da pred komisijo izrazijo želje in zahteve koroških Slovencev.

Istočasno, ko je vodstvo koroških Slovencev opozorilo komisijo na Dunaju na položaj koroških Slovencev in na njihovo enodušno zahtevo po priključitvi k Jugoslaviji, pošiljajo koroški Slovenci komisiji iz vseh krajev Slov. Koroške brzojavke z zahtevo po priključitvi k Jugoslaviji. Občinski odbori OF pa so zbrali dokumentarne podatke iz zgodovine svojih občin in jih bodo poslali zavezniški komisiji za mirovno pogodbo z Avstrijo. Vseposvobod in ob vsaki priliki se nadaljuje pojačana borba za priključitev Slovenske Koroške k Jugoslaviji.

Dosedanja pogajanja o avstrijsko-jugoslovanski meji so se razvijala drugače kot so hoteli reakcionarni krogi v Avstriji, Ameriki in nekaterih državah zapadne Evrope, ki so hoteli to vprašanje sploh zbrisati z dnevnega reda, češ da ni »vredno papirja«, kakor je rekel lord Pakenham v angleškem parlamentu. Podpora Jugoslavije, Sovjetske zveze in vsega naprednega sveta nam je pripomogla, da je glas o naših pravičnih zahtevah podrl po vsem svetu. Vsi svobodoljubni ljudje so prisluhnili klicu ljudstva, ki je že mnogo pretrpelo pod tujim robstvom, ki je že mnogo žrtvovalo za svobodo in je kljub temu še vedno izpostavljeno terorju velenemških nacističnih elementov.

Koroški Slovenci hočemo, da sliši naš glas tudi zavezniška komisija na Dunaju, ki ima nalogo pripraviti načrt za mirovno pogodbo z Avstrijo. Opozarjamo predstavnike velikih zavezniških držav da slovensko ljudstvo nikakor nima pravic, za katere je dalo toliko žrtv v boju proti fašizmu. Dati se nam mora pri ljubi, da povemo velikim zaveznikom, kako težko je bilo naše trpljenje pod tujim jarmom, koliko gorja nam je prizaževala germanizacija, ki je dosegla svoj višek v nasiljih nacizma. Še posebej moramo opozoriti zavezniške predstavnike, da niso popravljene krivice preteklosti, ampak da predstavniki avstrijskih oblasti ne kažejo nikake pripravljenosti, da bi spremenili svoj odnos do koroških Slovencev. Zavezniška komisija na Dunaju mora izvedeti, da fašistični hujskači na Koroškem niso iztrebljeni, da imajo vso možnost delovanja nacistične in emigrantske organizacije in da velenemški duh še vedno prevladuje v javnem življenju. Pokazati moramo demokratičnemu svetu, da je delo »Bunda der heimattreuen Südkärntner«, njegove metode in vse, kar se skriva za geslom »nadeljive Koroške« nadaljevanje načrtne

Zastopniki koroških Slovencev naj pred dunajsko komisijo obrazložijo enodušne zahteve Slovenske Koroške

POROČILO Z OKRAJNEGA PLENUMA
OSVOBODILNE FRONTE V BELJAKU

V sredo dne 18. junija je bil v Beljaku okrajni plenum OF, ki so se ga udeležili delegati iz vseh občin beljaškega okraja. Po otvoritvenih besedah predsednika okrajnega odbora Jake Rajhmana je podal politični referat član POOF, dr. Mirt Zwitter. Poleg podrobnega političnega položaja je orisal predvsem razvoj borbe koroških Slovencev za priključitev, ki je stópila v novo fazo s pričetkom zasedanja komisije na Dunaju. Poudaril je izredno važnost dejstva, da je podana neposredna možnost obveščanja komisije o položaju na Koroškem, s čemer bodo koroški Slovenci sami postavili na laž vse tiste neresnične izjave predstavnikov Avstrije, ki so govorili o pravicah koroških Slovencev in njihovi enakopravnosti. Dejal je med drugim:

»Zato je POOF sporočil komisiji na Dunaju v imenu vseh koroških Slovencev zahtevo, da se da predstavnikom koroških Slovencev možnost pred komisijo na Dunaju izraziti zahteve slovenskega ljudstva na Koroškem. Koroški Slovenci, ki smo se edini v mejah Avstrije borili z orožjem proti nacizmu, smatramo, da imamo tudi vso pravico, pred predstavniki velikih zaveznikov povedati, zakaj smo dajali svojo kri, zakaj smo trpeli po taboriščih in v izseljeništvu in da še danes, dve leti po koncu vojne, ne uživamo svobode. Do sedaj so nastopali kot predstavniki Koroške ljudje kot Hans Piesch, sudetski Nemec in Hitlerjev kolaboracionist, ter ing. Schumy, šovinistični renegat, sedaj pa naj pride v svet glas antifašistov Slovenske Koroške iz ust tistih, ki imajo čisto legitimacijo borcev za svobodo in demokracijo.«

Vsi navzoči so z navdušenim odobravanjem potrdili to izjavo. Odposlana je bila resolucija komisiji na Dunaju z zahtevo, da komisija sprejme predstavnike osvobodilnega gibanja koroških Slovencev, da predložijo zahteve koroškega ljudstva po združitvi z jugoslovanskimi narodi v svobodni državi FLRJ.

Po referatu se je razvila razprava, ki je odkrila vrsto zanimivih dejstev o današnjem položaju na Koroškem. Predsednik razpuščenega društva slovenskih preseljencev Gröblacher je v imenu preseljencev orisal škandalozni odnos avstrijskih oblasti do vprašanja pomoči preseljenjem in povrnitve njihovega premoženja. Priziv odbora slovenskih preseljencev proti prepovedi društva je ostal nerešen več kot leto dni in avstrijske

organi so stalno obljubljali, da bo rešitev v kratkem prišla. Sedaj so po tolikem času nenadoma ugotovili, da se je akt neznano kje izgubil, da bi tako izgrali slovenske preseljence.

Imovina preseljenih družin se še vedno vodi v zemljiški knjigi kot last nemškega rajha in pravi lastniki ne morejo z njo razpolagati. Škoda je bila ocenjena po predvojni cenah in predstavljala v primeri z današnjo realno vrednostjo blaga in spričo vedno manjše vrednosti šilinga naravnost smešno nizke vsote.

Udeleženci so v razpravi poudarili še

Združeni v OF bomo še bolj odločno korakali po borbeni poti v svobodo

Gornje besede govornika na množičnem sestanku v Bilčovsu najbolj nazorno slikajo razpoloženje in razgibanost naših ljudi v vseh krajih širom naše zemlje. Vse naše ljudstvo brez razlike mišljenja se zaveda sedanjega zgodovinskega časa in zato ob vsaki priložnosti izraža svojo voljo po priključitvi Slovenske Koroške k FLRJ. Z raznih sestankov, s prosvetnih prireditvev, odbori OF in ostalih narodnih organizacij in tudi posamezne družine pošiljajo dunajski komisiji spomenice in brzojavke, v katerih postavljajo svojo upravičeno zahtevo. Od te zahteve našega ljudstva ne morejo odvrniti niti ob vsaki priložnosti navzoči žandarji, niti različni ukrepi avstrijskih in zasedbenih oblasti, kakor so na primer obsodbe naših funkcionarjev in mladincev, ki imajo namen preplašiti preproste ljudi, niti klevete, ki jih širijo sovražniki naše osvobodilne borbe o novi Titovi Jugoslaviji.

Naše ljudstvo se spominja v spomenicah vseh krivic in nasilstev, vsega trpljenja in tlačenja s strani nemškega imperializma v teku dolgih desetletij. S ponosom se spominja svoje težke, junške osvobodilne borbe v času fašistične strahovlade, s katero se je samo osvobodilo in z vso odločnostjo postavlja: Tako nasilje se ne sme nikdar več povrniti! Zato je vseposvobod resnični izraz volje našega ljudstva, kar pove resolucija iz Škocijana in Zamanj: »Ko se rešuje vprašanje naših meja, se ne sme prezreti, da je v naših vaseh bilo že od nekdanj silno zatiranje s strani priselje-

druge krivice. Ugotovili so, da so skoraj še vsi krivci preseljevanja nekaznovani in večinoma na svobodi ter da zadnje čase izpuščajo celo bivše funkcionarje NSDAP. Nato je bila sprejeta resolucija z zahtevo po obsodbi Maier-Kaibitscha in njegovih sokrivcev in poslana avstrijskim ter okupacijskim oblastem.

Sledil je drugi del programa, ki je obravnaval predvsem konkretne naloge OF za bodočnost. Ob koncu je bil okrajni odbor izpopolnjen z novimi člani.

Plenum je izzvenel v znamenju nove, nadaljnje in še odločnejše borbe OF beljaškega okraja za priključitev k FLRJ.

nih, nacionalšovinistično usmerjenih nemških kolonistov. Kljub temu je prebivalstvo ostalo do danes slovensko. Narodnoosvobodilna borba je živahno delovala v naših vaseh, priča temu so naši partizani in sodelovanje vsega prebivalstva pri partizanskem gibanju.

Konec vojne pa je pokazal, da narodna in kulturno življenje v novi Avstriji za nas Slovence ni zagotovljeno, niti najmanj pa ne po načelih pravice in demokracije, kar dokazujejo stalna zaslisevanja, zapiranja in številne hišne preiskave pri zavednih antifašističnih Slovenceh.

Zato stopamo pred visoko komisijo, ki obravnava tudi vprašanje Koroške, da upošteva odločno zahtevo vsega prebivalstva naših vasi, da se Slovenska Koroška priključi k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Tudi resolucija iz Železne Kaple in okolice pravi: »Naša zahteva po priključitvi je upravičena zaradi stoletnega zatiranja naš koroških Slovencev. Nešteto partizanov se je borilo skupno z zavezniki proti fašizmu. Velike so bile tudi žrtve, ki smo jih dali za lepšo in srenejšo bodočnost. Kljub temu, da je že več ko dve leti, odkar je bil fašizem vojaško pogažen, se zatiranje koroških Slovencev vedno s hujšim terorjem nadaljuje. Zato je edina rešitev za nas priključitev k Ljudski republiki Sloveniji v okviru FLRJ.«

V vseh teh resolucijah je izražena volja naših starih prav tako kakor želja naše mladine od Brda pa do Pliberka, preko Gur do Gozdanj in gor do sončnih Djekš. Številni sestanki, mnoge prosvetne prireditve in živahna razgibanost naših ljudi so najboljši dokaz, da vsa zborovanja in vsi govori ministrov in poslancev reakcionarnih strank niso uspeli, da bi zadušili v našem človeku voljo po lepšem življenju, kjer ne bo narodnega in gospodarskega izkoriščanja. V letih strahote je naše ljudstvo spoznalo korenine nacionalnega in socialnega zasužnjevanja v imperializmu in se je zato vključilo v borbo naprednega sveta. Ne morejo nas več zbegati kričarji, ki blatijo novo napredno Jugoslavijo in nam obljubljajo vse mogoče, da bi nas presle-

germanizatorične politike. Predvsem pa mora ves svobodoljubni svet izvedeti, da smo dali 2000 partizanov za skupno zavezniško stvar in doprinesli velike žrtve za zmago nad fašizmom, v borbi, ki jo danes bijemo z enakim poletom kot takrat, v borbi za združitve s svojim matičnim narodom v FLRJ Jugoslaviji.

Naša pravica je stara. Potrjena je v desetletni borbi koroških Slovencev za narodnostni obstoj. Potrjena je s krvjo naših borcev-partizanov, s trpljenjem preseljencev in izgnancev. Toda položaj, v katerem smo in zasedanje zavezni-

ške komisije na Dunaju, ki išče možnosti za postavitve trajnega miru z Avstrijo, narekuje, da ponovno in odločno zakličemo v svet, da zahtevamo pravico, da zahtevamo združitve s svojimi brati v FLRJ.

Naša borba za svobodo se nadaljuje in se bliža odločilnim dogodkom, h katerim gremo z zavestjo svoje moči in pravičnosti naših ciljev. Naša velika narodna osvobodilna borba, ki je nadaljevanje oborožene borbe proti fašizmu, mora za vselej potrditi naše pravice in privedi do dokončne osvoboditve.

pili. Spoznali smo, da si hočejo sovražniki ljudstva — fašisti na naših slovenskih tleh zgraditi novo gospodstvo, ki jim ga je vojna odnesla, v želji, da nas ponovno zaslužijo, da bi jim zopet hlapčevali, kakor so naši predniki garali nemškemu grofom in gospodom!

Zato izjavljajo slovenski antifašisti iz Lovank v svoji brzojavki: »Ugotovili smo, da se pri nas v Avstriji oživlja nov fašizem pod krinko »Heimattreue«. To so isti elementi, ki so delovali prej v »Heimattienstu«. Z istimi metodami nastopajo tudi danes in strahujejo mirno ljubno antifašistično prebivalstvo. Na podlagi teh dejstev zahtevamo ponovno priključitev in združitve z matičnim narodom v okviru nove — Titove Jugoslavije.«

Z borbo in delom je naše ljudstvo

skozi stoletja ohranilo slovenski značaj naše zemlje. V najhujših časih se je uprlo nasilju in s tem vsemu svetu dokazalo svojo ljubezen do svobode in svojo voljo do življenja. Za svobodo ni štedilo z žrtvami in zato po vsej pravici slovenski antifašisti iz Lepene opozarjajo dunajsko komisijo:

»S krvjo naših partizanov je prepojena ta zemlja, katero obdelujejo žuljave roke slovenskega kmeta. Nešteti neustrašeni sinovi te zemlje so se uprli krutemu fašizmu in domačim izdajalcem, da bi rešili našo Slovensko Koroško izpod tujega jarma.

Zato zahtevamo, da se koroško vprašanje reši pravično in to je: s priključitvijo Slovenske Koroške k Titovi Jugoslaviji!«

Nevarnost za Avstrijo

„Osterreichische Zeitung“ z dne 17. junija opozarja pod gornjim naslovom v uvodniku na nevarnost delitve, ki preti Avstriji. Po uvodniku posnemamo:

Moskovska konferenca je prinesla vsej reakciji v Ameriki, Angliji in ne nazadnje v Avstriji veliko razočaranje. Vsa reakcija je upala, da ji bo uspelo, da Sovjetski zvezi vsili svojo voljo in stvori avstrijsko državno pogodbo po svojih željah. Ni slučaj, da si je avstrijski zunanji minister tako prizadeval, da prikaže ameriški pogodbeni načrt kot najboljši za Avstrijo, ki ga lahko sprejme kar brez sprememb. Ni mu bilo mar, da bi prišla Avstrija v tem primeru v popolno odvisnost od svojih predvojnih upnikov, ki bi najrajši vzeli v zakup tudi še vrelce nafte pod pretvezo „poravnave škode Združenim narodom“. Avstrija naj bi postala „predstraža zapada“, pojava se fašistično reakcionarno golaznijo vojnih zločincev in preseljenih oseb iz vseh ljudskih držav vzhodne Evrope.

Odločno zadržanje Sovjetske zveze je tako pogodbo preprečilo. Sovjetska zveza je postavila svoje predloge, ki bi Avstriji zagotovili neodvisnost in jo obvarovali pred usodo Grčije.

Moskovska konferenca pa je reakcijo tudi prepričala, da ni mogoča nikakršna ureditev poveljne Evrope brez sodelovanja in proti stališču Sovjetske zveze. S svojimi zgodovinskimi zmagami v vojni proti Hitlerjevi Nemčiji je Sovjetska zveza sila, ki je ne more preplašiti „politika močne roke“, s katero so hoteli ameriški strokovnjaki podrediti Avstrijo zunanje političnim koristim peščice prekomorskih finančnih kartelov. Zato danes poskušajo ti krogi doseči isto na „nov način“.

Z ustrahovanjem in z lepimi obljubami

hočejo zapadni reakcionarji nameravati „oporišče“ popolnoma pridobiti za svoje cilje. Na eni strani strašijo z izjavami o „potrebi dolge zasedbe“ in o „prekinitvi prizadevanj za doseg državnih pogodb“, na drugi strani pa obljublajo posojila in živilske pošiljke, seveda tudi s poudarkom, ki se nikakor ne more napačno razumeti, „da bo pomoč omejena le na države, v katerih je mogoče ohraniti zapadno civilizacijo. Države, ki bodo prejele pomoč, se morajo obvezati, da bodo sodelovale pri dosegu svetovnih ciljev ZDA.“

Medtem ko zastopniki Amerike in Anglije vestno zavlačujejo in onemogočajo delo v dunajski komisiji za avstrijsko državno pogodbo, prinašata tisk in radio vedno nova poročila o izjavah vplivnih ameriških politikov, ki predlagajo ločene pogodbe z Nemčijo in Avstrijo. Reakcionarni tisk v Avstriji s pravo naslodo ponavlja in komentira ta poročila, ki mu očividno gredo v račun. Posebno se jih poslužujejo in na nje gradijo sovražniki avstrijske reakcije, v prvi vrsti nacisti, ki še vedno niso opustili upanja na „anšlus na rajh“. Čisto jasno že govorijo, da ne pride do avstrijske pogodbe niti do pogodbe z Nemčijo in ker bi potem nujno sledila delitev med zapadnimi in vzhodnimi deželami, že vidijo možnost priključitve zapadnih avstrijskih dežel k zapadni Nemčiji. Ti komentariji pa nikakor niso smešni ali pa brezpredmetni, temveč imajo čisto konkretno podlago v različnih političnih ukrepih, ki jih zadnje čase predlagajo nekateri ameriški politiki. Iz njih se najjasneje vidi nevarnost, ki preti samostojnosti in neokrnjenosti Avstrije, če bi poslušala te nasvete in se udajala tem načrtom.

nlgg in Schmidt trdovratno odklanjala vsak sporazum s podonavskimi državami in da sta stremela za osamljenjem Avstrije. O tem govori tudi izjava šefa avstrijskega generalnega štaba Janse, ki je bil januarja leta 1938 po Hitlerjevi želji odstavljena, ker je poskušal mobilizirati avstrijsko vojsko. Avstrijska vojska sicer ni bila velika, toda bila je, kakor je izjavil Jansa, dobro oborožena in bi bila v zvezi s Čehi precejšnja sila. Kakor je Jansa izpovedal, je vlada ukrepala vse mogoče, da bi uničila moč vojske. Strah pred lastnim ljudstvom je nagnal Schuschnigg in njegovo kliko, da so sklenili pogodbo s Hitlerjem.

Avstrijska reakcija je storila vse, da bi sodno razpravo pripeljali v zaželeni tir. Zato, da je razprava trajala tako dolgo, je bil samo maneuver, da bi javno pozornost oslabili in ohromili.

Na koncu pravi list: „Oprostila sodba Schmidta kaže, da avstrijsko usodo vodijo še vedno tisti politiki, ki se v drugi svetovni vojni niso nič naučili in ki poskušajo, da bi avstrijsko ljudstvo privedli na pot, ki je že ponovno dovedla do zloma.“

Predsednik bolgarske vlade Georgij Dimitrov je 17. tega meseca slavil svoj 65. rojstni dan in 50. obletnico političnega dela. Vsa Bolgarija je ta dan slovesno praznovala, vlada pa je Georgiju Dimitrovu podelila nanjvišje bolgarsko odlikovanje — Zlati križ Ljudske republike.

Angleške obtožbe so brez vsake podlage

Odgovor sovjetskega zunanjega ministra Molotova na britansko noto

Britanski veleposlanik v Moskvi Peterson je po nalogu svoje vlade izročil zunanjemu ministru Sovjetske zveze Molotovu izjavo k spremembam, ki so bile izvedene v madžarski vladi v zvezi z udeležbo bivšega predsednika vlade Ferencu Nagya v zaroti proti republikanski ureditvi Madžarske.

V svoji izjavi pripisuje Peterson sovjetskim organom, da so s tajnimi metodami vplivali na spremembe v madžarski vladi. To vzbuja pri britanski vladi dvom o pravih ciljih sovjetske oblasti. Dalje pravi Peterson, da je po mišljenju britanske vlade sovjetska vlada odločena uničiti rezultate parlamentarnih volitev v Madžarski in podvzeti vse ukrepe, da bi drugim strankam, ki so ostale pri volitvah v manjšini, pomagala do krmila. Na koncu je Peterson želel, da bi bil poučen o zadevi Bele Kovacs in namernih sovjetske vlade.

Sovjetski predstavniki na Madžarskem so morali že nekajkrat odbiti podobne poskuse britanskega vmešavanja v madžarske notranje zadeve. Bivši predsednik madžarske vlade je sam prosil za svoj odstop in v svesti si svoje krivde v protirepubliški zaroti pobegnil v inozemstvo. Madžarske oblasti so na njegovo mesto imenovale novega predsednika vlade, ki

je iz iste stranke malih posestnikov, ki ima večino glasov v parlamentu.

Molotov je opozoril, da madžarsko sodišče v Budimpešti že tedne vodi javni sodni postopek o Beli Kovacsu in drugih zarotnikih. O tem bi angleška vlada lahko bila in lahko je natančno obveščena. Angleške obtožbe zoper sovjetske organe v Madžarski je Molotov zavrnil kot popolnoma neupravičene. Naglasil je, da tajne metode, ki jih angleški poslanik pripisuje sovjetskim organom, mogoče odgovarjajo angleškim organom; sovjetskim so vsekakor popolnoma tuje.

Spremembe v vladi sta na ustaven način podvzela parlament in predsednik republike.

Iz vsega tega se vidi, da so obtožbe britanske vlade proti sovjetskim organom na Madžarskem brez vsake podlage. Predlog britanske vlade se zato ne more smatrati kot nič drugega kot ponoven poskus, da bi Madžarski vsilili voljo nekaterih inozemskih vlad.

Zaradi tega sovjetska vlada odklanja izjavo, ki jo je Peterson podal v imenu britanske vlade. Sovjetska vlada tudi ne vidi, zakaj naj bi dogodki v Madžarski negativno vplivali na normalne odnose med Anglijo in Madžarsko. (Tass)

DUNAJSKA KOMISIJA JE DOSEGLA SPORAZUM O POSTOPKU

Po pettedenskih pogajanjih se je komisija za avstrijsko mirovno pogodbo sporazumela o delovnem postopku. Komisija je sklenila, da bodo na prihodnjem sestanku začeli z razgovori o enem najvažnejših vprašanj nemške imovine v Avstriji, o vprašanju petroleja. Tako bo komisija začela po dolgem zavlačevanju s praktičnim delom tako, kakor je sovjetska delegacija predlagala že 14. maja.

WALLACE NAMERAVA USTANOVITI TRETJO STRANKO

Ameriški politični predstavniki razpravljajo z velikim zanimanjem o uspehu, ki ga je doživel bivši podpredsednik Wallace s svojimi govori v ZDA. S tem v zvezi razpravljajo tudi o tem, ali bo Wallace pri bodočih predsedniških volitvah ustanovil tretjo ameriško stranko. Pri svojih nastopih je Wallace imel povsod veliko število poslušalcev in je bil vedno navdušeno pozdravljen.

Bivši notranji minisetr ZDA Ickes je izjavil, da je „nesporno velikansko navdušenje“, s katerim je bil Wallace vsepovsod sprejet, dokaz, da si ameriško ljudstvo želi pravega vodstva. V tem smislu so se izrazili tudi ameriški politični opazovalci. Nekateri smatrajo, da je njegov uspeh dokaz nezadovoljstva s Trumanovo zun. politiko.

Wallacevi govori pa niso samo njegov osebni uspeh, ampak tudi važne demonstracije proti vodstvu demokratične in republikanske stranke. V svojih zadnjih govorih je Wallace izjavil, da demokratične stranke ne bo podpiral, če bo še nadalje stranka vojne in reakcije. „Če ne bomo v stanju, da demokratično stranko pripravimo do spremembe njene politike, potem bomo morali podvzeti še druge potrebne ukrepe.“ To njegovo izjavo smatrajo povsod kot grožnjo, da bo ustanovil tretjo stranko, če Trumanova vlada ne bo spremenila svoje politike.

Možnost, da bo ustanovil tretjo stranko, povzroča med vodilnimi politiki precej skrbi. O tem že odkrito razpravljajo tudi v Washingtonu.

JUGOSLAVIJA V IZGRADNJI — GRČIJA V RAZPADU

Angleški novinar, ki je nedavno potoval po balkanskih državah, je v londonskem radiu objavil poročilo o vtisih s tega potovanja. O Jugoslaviji je dejal, da skoraj vsa dežela dela na obnovi. „Gradijo hiše, železnice in ceste, deželo industrializirajo, sto tisoči nepismenih se učijo čitanja in pisanja, na tisoče mladih mož in žena se šola za inženirje, učitelje in zdravnike. Vse to delo gre v neverjetnem tempu in že sedaj so vidni prvi uspehi.“

Če pa človek pride v Grčijo, vidi de-

želo, ki je v takem nazadovanju, kakršnega si lahko komaj zamišljamo. To je dežela nepismenih, kjer cvete črna borza in vlada inflacija. Delovno ljudstvo zasluži premalo, inflacija duši celotno gospodarsko življenje.

V Jugoslaviji je črna borza iztrebljena, tu je sploh ni. Šest tednov sem bil v tej deželi in nisem našel niti znaka črne borze. Tretji dan, ko sem prišel v Grčijo, pa so mi že na črni borzi ponujali razne Urine predmete na prodaj.“

PROCES PROTI VOJNIM ZLOČINCEM V MARIBORU

Pred vojnim sodiščem v Mariboru se je začela sodna razprava proti osimim vojnim zločincem, gestapovcem in SS-ovcem, ki so med okupacijo Jugoslavije imeli važne položaje v nemški vojski in policiji. Ti zločinci so nad slovenskim ljudstvom zagrešili množične in okrutne zločine.

Vsi obtoženi razen enega so avstrijski državljani. Na čelu te skupine je SS-ovec Kurtstage, ki je bil med okupacijo komandant policije v Mariboru.

Poleg drugih zločinov je Kurtstage dal ukaz za ustrelitev 500 slovenskih talcev. On je tudi ukazal množično pobijanje slovenskih patriotov in uničevanje slovenskega narodnega premoženja.

DR. NORBERT RAINER, BRAT GAULAJTERJA RAINERJA, OBDOJEN NA ŠEST LET ZAPORA

V četrtek je bila pred sodiščem v Celovcu razprava proti dr. Norbertu Rainerju, bratu gaulajterja Rainerja, zaradi ilegalnega nacističnega delovanja in denunciacije. Obtoženec je stopil že leta 1932 v SA, udeležil se je julijskega puča, kasneje je postal SA-Hauptsturmführer in okrajni vodja NSDAP. Kot direktor kemične tovarne je spravil v zapor več delavcev iz svoje tovarne, ali pa jih je pometal iz službe, če niso bili nacisti. Obdojen je bil na 6 let zapor in na zaplenbo premoženja.

POLITIČNE VESTI

Madžarska stranka malih posestnikov je zavrnila ameriško pritožbo v zvezi s preosnovo madžarske vlade. V svoji izjavi pravi stranka: „Odločno ugotavljamo, da pri preosnovi vlade ni prišlo do nobenih, za stranko malih posestnikov nepovoljnih sprememb niti pri sestavi nove vlade, niti na drugih državnih položajih. Stranka ni izgubila nobene pozicije in treba je ugotoviti, da niso niti druge stranke koalicijske niti drugi politični faktorji nastopili z zahtevami, katerih namen bi bil oslabil vpliv stranke malih posestnikov.“

Sodna razprava proti Schmidtu je bila obramba avstrijskega fašizma

O priliki oprostilne sodbe avstrijskega vojnega zločince Schmidta piše moskovski list „Izvestja“:

Sodna razprava je razkrila zoprnjo sliko izdajstva in lizunstva, ki jo je celotni vladajoči sloj predvojnave Avstrije s kanclerjem Schuschniggom na čelu vodil do Hitlerja. Človek bi mislil, da bo sodišče razkrilo zločine obtoženega, pokazalo prave vzroke narodne katastrofe Avstrije, poklicalo na odgovor vse krivce in ožigosalo Schmidtov zločin kot tudi celotni avstrijski fašistični sistem.

Namesto da bi izpolnilo svojo nalogo in točno preiskalo vsa v obtožnici navedena dejstva, se je sodišče napravilo za tribun, s katere so vzeli v zaščito avstrijski fašizem in propagiralni teorijo o „nemožnosti“ odpora proti nemški napadalnosti.

To se je tudi pokazalo v izbiri prič: Večina povabljenih prič je v bivši avstrijski vladi imela važne položaje in je na razpravi skušala obtoženega opravičevati, da bi s tem oprala tudi sebe.

Posebno vlogo v tem procesu je imel Schuschnigg. Sodišče in reakcionarni avstrijski tisk sta se zaman trudila, da bi bivšega kanclerja pokazala kot avstrijskega patriota in kot Hitlerjevega nasprotnika. Med razpravo je prišla popolnoma jasno na dan njegova Nemčiji prijateljska politika. Schuschnigg je izjavil, da je bila pogodba, ki jo je s pomočjo Schmidta sklenil s Papenom, neizbežna.

Na razpravi so ugotovili, da sta Schuschnigg

Jugoslovanska lahka industrija V PETLETKI

Ni še povsem pozabljena poplava načrtov in reklame tujega izdelka, ki je po raznih generalnih zastopnikih in trgovskih potnikih prodirala v staro Jugoslavijo. Razlivala se je po tržišču industrijskih izdelkov, vdirla v tovarne, na univerze, v obrtniške delavnice in v zavesti naših dijakov, tehnikov, inženirjev in obrtnikov neprenehoma vcepila predstavo, da gre pri teh tujih izdelkih za »posebni« material, za »posebno« konstrukcijo — sploh o nekakšni »posebnosti«, ki je v Jugoslaviji ni mogoče doseči. To je bila še ena mnogih poti, s katerimi je tuji kapital vezal naše gospodarstvo z industrijo njegove države. To je bil tem bolj lokavo izmišljen način, čim bolj je ponižal naše strokovnjake na agente tuje tehnike, čim bolj je v jugoslovanske razmere in predpise uvajal pristavke, ki so dejansko pomenili uzde, s katerimi so zavirali tehniko v njeni zaostalosti in vzdrževali razdrobljenost jugoslovanske industrije.

Ko so po osvoboditvi po zaslugi ogromnih naporov ter prizadevanja delavskega razreda začele obratovati tovarne, ki so bile med vojno porušene in ki jih je okupator oplenil, so se začele pojavljati druga za drugo številne nove težave.

Razen borbe za obnovo tovarn, za organizacijo delovnih mest, so se začele žilave posamezne borbe, da se pretrga tisoči tistih drobnih niti, ki so priklepale našo industrijo na tuji kapital.

Ta borba je bila izvojevana s popolno zmago. Naši delavci, tehniki in inženirji so odkrivali »posebnost« za »posebnostjo«, obvladovali nove proizvodne načine, zavedajoč se, da dejansko gre za vzpostavitev naše industrije. O tem govori cela vrsta primerov. Tovarna »Novokabel« je izmenjala matice svoje ogromne stiskalnice — delo, na kakršno si prejšnje čase ne bi upal v naši državi nihče niti pomisliti.

Kranjska industrijska družba je izvaljala prvo dinamo pločevino, ki je tako zelo potrebna naši industriji elektromotorjev; »Perunika« je izdelala prvi bakelit in s tem omogočila, da je začela delati vsa proizvodna panoga; tovarna »Rade Končar« je izdelala prvo lakirano dinamo žico itd.

V tej dveletni žilavi borbi za obnovo in vzpostavitev naše proizvodnje je bila strem izvojevana še ena izredno pomembna zmaga — delovna vnema in sposobnost naših industrijskih delavcev sta razbila zadnjo skrito sovražno oporišče na naši fronti.

Tov. Hebrang je v svojem poročilu v Ljudski skupščini FLRJ dejal: »Petletni načrt nakazuje tehnična vprašanja in tehnične naloge za vse gospodarske panoge. Zajete so kovinarska in električna industrija, kemična industrija, gradbeni, živilska, tekstilna industrija, kmetijstvo, promet. Izpolnitev tehničnega programa petletnega načrta bo pomenila pravo tehnično revolucijo v naši državi.«

Slehera osnovna naloga načrta se razteza v svoji načrtni povezanosti na vse gospodarske panoge in odpira pred našimi očmi veliko perspektivo razvoja naših proizvodnih sil in s tem naše gospodarske in politične krepitve ter povečanja splošne blaginje delovnih ljudi.

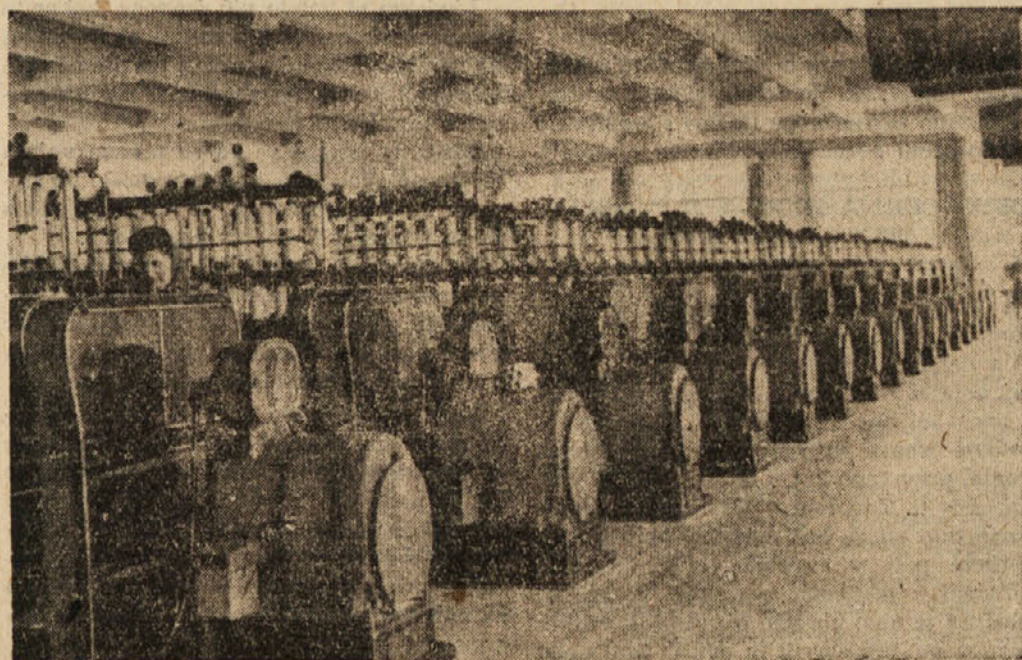
Načrt povezuje vse gospodarske panoge

Pred nami je kot primer za to ena glavnih nalog, ki se glasi: »Izboljšati stanovanjske razmere in do leta 1951. zgraditi za 15 milijonov kvadratnih metrov stanovanjske površine.«

Skušajmo v mislih organizirati izpolnitev te ogromne naloge. Za njeno izpolnitev je kratek čas le pet let. Treba je pospešiti gradbeni dela, jih mehanizirati. Seznam potreb za mehanizacijo gradbenih del je obsežen. Tu je cela vrsta gradbenih strojev, strojev za mešanje betona, drobilcev, dvigal itd. Vse te stroje moramo izdelati v naših tovarnah. Prej jih sploh nismo izdelovali v

naši državi. Iz česa se izdelujejo ti stroji iz železa. Toda, ali imamo dovolj železa, dovolj jekla? Nimamo. Zato pa imamo dovolj železnih rud. Odprli bomo nove rudnike in racionalizirali delo v starih, zgradili nove plavže in elektropeči, povečali proizvodnjo surovega železa, zgradili nove elektrarne za oskrbo metalurških obratov z električno energijo, za oskrbo tovarn gradbenih strojev z električno silo. Vse to je obsežno v načrtnih nalogah.

Kopičijo se vreče cementa na stavbiščih.

Tovarna tekstilij „Inteks“ v Kranju

čih. Tado ne le na stavbiščih naših stanovanjskih poslopij, temveč tudi na stavbiščih novih hidrocentral, cest, tovarn, mostov itd. Potrebne so ogromne količine cementa za te objekte, ogromne količine tega dragocenega stavbnega gradiva so določene za objekte, ki jih bomo gradili v času petletnega načrta. Načrtna naloga industrije cementa to upošteva. V primeri z letom 1939. je določena ob koncu petletnega načrta proizvodnja cementa, ki bo 3,3-krat večja. Če bi ves ta cement, kolikor bo izdelanega na leto, naložili na vlak, bi bil dolg od Beograda do Moskve.

Hočemo graditi hitro in ceneno. Zato moramo graditi hiše kakor izdeluje industrija stroje — na industrijski način. Da bi to dosegli, bomo zgradili tovarno za izdelavo montažnih hiš in tovarno za izdelavo delov hiš. Te dele bomo dovajali na stavbišče in jih tam sestavljali v hiše. Leta 1951. bomo zgradili 170.000 ton betonskih prefabrikatov in s tem znatno skrajšali zidanje ter ga pocenili, razen tega pa bomo prihranili velike količine desk, ki so sedaj potrebne za opaže. Te deske bomo porabili drugje, n. pr. v tovarnah pohištva, s tem pohištvom bomo pa opremili te nove hiše. Načrt nalaga tako veliko povečanje industrijske proizvodnje pohištva v primeri z letom 1939. K temu pa je treba prišteti še povečano obrtno proizvodnjo. Vsem hišam so potrebna okna, zato pa tudi ogromne količine stekla. Zaradi tega nalaga načrt naši steklarski industriji nalogo povečanja proizvodnje okenskega stekla za 2,75-krat v primeri z letom 1939. Za vsa ta poslopja so potrebne električne instalacije, žarnice. Za povečanje udobja in kulturne namene potrebujemo radijske sprejemnike, razne električne aparate za gospodinjstvo itd. Tudi v tem pogledu daje načrt navodilo. Proizvodnjo radijskih aparatov bo treba povečati leta 1951. na 150.000. V proizvodnji instalacijskega materiala je pa treba z uporabo novega gradiva in metod omogočiti znatno hitrejšo uvedbo hišnih električnih instalacij in s tem tudi njihovo pocenitev. Sem spadajo predvsem žarnice, katerih proizvodnja se bo leta 1951. povzpela na 7,8 milijonov. To pomeni proti letu 1939. povečanje za 6,5-krat. Vzporedno s to proizvodnjo bo uvedena tudi izdelava

novih modernih luminiscentnih svetlobnih teles, ki dajejo enako močno svetlobo ob znatno manjši porabi električne energije. Vprašanje instalacijskega materiala se v prvi vrsti tiče prevodnikov električnega toka. Načrt določa povečanje njihove proizvodnje za 3,7-krat. Ti prevodniki so bakrene žice, ki so izolirane z gumijem in bombažem. Načrt določa tudi tu korenite spremembe.

Država ima dovolj domačih surovin

Razen tega potrebujemo gumi tudi za druge namene. Naša avtomobilska indu-

strija bo izdelala leta 1951. 6000 kamionov. Poleg tega bodo istega leta izdelali 50.000 dvokoles. Kolesa in kamione moramo oskrbeti s pnevmatikami in zato bomo leta 1951. povečali proizvodnjo avtomobilskih pnevmatik na 160.000 in hkrati pnevmatik za kolesa na 2.640.000. Za to proizvodnjo bo industrija ustvarila močno surovinsko bazo sintetičnega kavčuka, kmetijstvo pa bo industrijo oskrbelo z naravnim kavčukom. Kaj pa bomo uporabili za izolacijo električnih prevodnikov? V tem pogledu bomo sto-

pili na novo pot z uporabo novih plastičnih mas, ki jih doslej nismo izdelovali v državi. Načrt določa leta 1951. proizvodnje 6000 ton plastičnih mas, ki jih bomo izdelovali iz domačih surovin, delno iz domačega apnenca s pomočjo električnega toka in morske soli, delno pa iz odpadkov, ki jih dobivamo pri požlahtnjevanju lignitov v koks. Vse te plastične mase ne bodo uporabljene le za električni material. Večina bo uporabljena za proizvodnjo sodobnih in zelo trpežnih podplatov, del za dežne plašče, za najtanjša vlakna za izdelavo ženskih nogavic in še za marsikaj drugega.

Na izkoriščanju odpadkov bodo slo- nele cele industrijske panoge. Načrt določa leta 1951. proizvodnjo 32.000 ton izdelkov iz lesnih vlaken. To so izdelki na podlagi izkoriščanja lesnih odpadkov, ki doslej niso bili izkoriščeni in ki bomo iz njih ustvarili koristen material za izdelavo pohištva, lesne embalaže montažnih hiš itd. Pred vojno seveda te proizvodnje pri nas ni bilo.

Odpadki lesa se pa ne bodo uporabljali le za proizvodnjo teh izdelkov iz lesnih vlaken. Odpadki žag bodo porabljeni kot baza za industrijo viskozne celuloze — umetnega tekstilnega vlakna — v takšnem obsegu, da bodo povsem krite potrebe tepkst. industrije. Z graditvijo novih, modernih tekstilnih tovarn bo leta 1951. dosežena proizvodnja 19,4 m tkanin na prebivalca. S tem bo presežena predvojna proizvodnja za 2,2-krat. Toda ne samo to. Načrt predvideva vse ukrepe, ki so potrebni za znatno izboljšanje kakovosti tekstilnih izdelkov. Proizvodnje po kakovosti in količini v primeri z letom 1939, pa ne bo presegla samo tekstilna industrija. Razen nje in vseh drugih že naštetih industrijskih panog bo tudi živilska industrija hkrati izboljšala kakovost svojih izdelkov ter znatno presegla zmogljivost proizvodnje leta 1939.

Proizvodnja sladkorja bo dosegla leta 1951. 14,4 kg na prebivalca in leto, kar pomeni povečanje za nad dvakrat. Od te količine bo po 12 kg razdeljenih naravnost za potrebe prebivalstva, medtem ko bodo ostanek porabili kot surovino za industrijsko izdelavo marmelade, bonbonov, čokolade itd.

Petletni načrt odpira perspektivo srčnejše bodočnosti naših narodov. Hkrati nam nalaga častno dolžnost, da posvetimo vse svoje sile za njihovo uresničenje, vso svojo odločnost in neomajno voljo, da disciplinirano, vestno in pravočasno izpolnjujemo zaupane nam naloge ter dolžnosti.

(Ljudska pravica)

Nove proizvodne panoge v jugoslovanski industriji

V teku petletke bodo v Jugoslaviji zgradili na stotine novih tovarn. Vse te tovarne bo treba oskrbeti s stroji. Za opremo teh tovarn kakor tudi za racionalizacijo in tehnični dvig že obstoječih tovarn bodo potrebovali na tisoče novih orodnih strojev. Taki stroji so potrebni tovarnam lokomotiv, vagonov, avtomobilov, kmetijskih strojev, tovarnam kovinskih izdelkov in orodja, mehaničnim delavnicam itd. Proizvodnja orodnih strojev je temelj vse kovinske industrije. Zato je treba zgraditi v prvi vrsti tovarne, ki bodo izdelovale stroje za druge tovarne, predvsem tovarne orodnih strojev. Pred vojno je bila proizvodnja orodnih strojev v Jugoslaviji malenkostna, saj so izdelali le 40 takih strojev na leto, vse drugo pa so uvozili iz tujine. Leta 1951 pa bodo v novih tovarnah izdelali 3000 strojev, predvsem stružnic, skobelnikov, brusilnikov, vrtnih strojev, avtomatičnih kladiv itd. v skupni teži 5100 ton; od tega 2100 ton strojev za ne-stružno obdelavo kovin. Zgradili bodo tri velike tovarne orodnih strojev. Najtežje orodne stroje bo izdelovala tovarna v Rakovici, ki so jo nedavno pričeli graditi, lažje stroje bo izdelovala tovarna v Zagrebu, ki se bo razvila iz že obstoječe „Prvomajske tovarne orodnih strojev“, tovarno srednjetežkih orodnih strojev pa bodo zgradili v Sarajevu.

TOVARNA AVTOMOBILOV IN DVOKOLES

Tudi v motorizaciji prometa Jugoslavija noče ostati še nadalje odvisna od uvoza. Zgradili bodo lastno avtomobilsko indu-

strijo in to ne tako, ki bi izdelovala avtomobile iz uvoženih delov, temveč industrijo, ki bo vse sama izdelovala. Po načrtu bodo leta 1951 izdelali že 6000 tovornih avtomobilov.

Tovarna v Rakovici pri Beogradu bo lahko že v kratkem izdelovala tovarne avtomobile v velikem številu. V oktobru lanskega leta so v stari tovarni v Rakovici izdelali prototip tovarnega avtomobila, po katerem so že začeli izdelovati avtomobile v serijah. Tovarno pa sproti urejajo in gradijo, tako da bo sposobna za izdelovanje na tekočem traku. Drugo tovarno avtomobilov gradijo v Mariboru. Obe tovarni bosta lahko krili vse potrebe tudi ob naglo rastoči motorizaciji prometa.

Na področju Ljubljane bodo vrhu tega zgradili tovarno, ki bo za vso državo izdelovala dvokolesa. Proizvodnja te tovarne bo leta 1951 dosegla 50.000 koles. Seveda tudi koles ne bodo izdelovali iz uvoženega materiala, temveč bodo vse napravili doma.

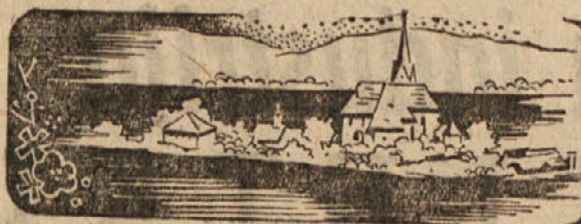
Slovenija ima na področju kovinske industrije po načrtu še eno važno nalogo. Zgradili bodo tovarno, ki bo izdelovala pisalne stroje za potrebe vse države. Že leta 1951 bo ta tovarna izdelala 10.000 pisalnih strojev.

Tako bodo v Jugoslaviji z razvojem kovinske in strojne industrije v kratkem času v največji meri odstranili gospodarsko in tehnično zaostalost, ki je bila doslej predvsem na tem področju. Odstranili bodo sedanje nesorazmerje v razvoju posameznih industrijskih panog, obenem pa ustvarili trdno podlago za gospodarsko in politično neodvisnost.

V boj za svobodno življenje:

gre klic od vasi do vasi...

Ker sicer nas čakata sužnost, trpljenje,
za nas več izbire druge ni!

Po naši zemlji

Naši mladinci se pripravljajo za odhod na progo Šamac-Sarajevo

Mladina Slovenske Koroške se pripravlja na odhod v Jugoslavijo, da pomaga pri gradnji mladinske proge Šamac-Sarajevo. S tem hoče pokazati, da je povezana z ostalo slovensko in jugoslovansko mladino, s katero se je skupno borila že v narodnoosvobodilni borbi proti skupnemu sovražniku. Dokazati pa hoče tudi svojo solidarnost z vso napredno mladino sveta, ki v skupnem delu na mladinski progi kuje pravo bratstvo med narodi.

Na Koroškem pa za tako bratstvo nimajo razumevanja, niti socialisti, ki tako pogosto proglašajo svoj internacionalizem. Tako so župani iz Hodiš, Svetne vasi in Medborovnice odklonili našim mladincem svoj podpis, ki je potreben za prošnjo za potni list. Upamo, da bodo nadrejene avstrijske oblasti pokazale več razumevanja in naši mladinci sedaj, ko že lahko samostojno izdajajo potne liste, ne bodo onemogočile potovanja kakor lansko leto.

VSİ SLOVENSKI POLITIČNI PREGANJANCI SMO VKLJUČENI V OSVOBODILNI FRONTI

Socialistični časopis „Die Neue Zeit“ je 11. junija 1947 objavil članek s potrjeno izjavo slovenskega zastopnika na okrajni konferenci političnih preganjanцев celovskega okraja. Socialistični časopis je hotel s svojo potvorbo preslepiti javnost, da so se koroški slovenski politični preganjanci odpovedali borbi za priključitev Slovenske Koroške k matični državi. Odbor slovenske sekcije je dne 14. 6. 1947 na svoji seji v tej zvezi ugotovil:

Tov. Haderlapp France je na celovski okrajni konferenci deželne zveze bivših političnih preganjanцев kot zastopnik Slovenske sekcije protestiral proti temu, da bi konferenca razpravljala o bodočih mejah na Koroškem, ker bi ta postopek pomenil poskus kršitve sodelovanja slovenskih in avstrijskih protifašistov. Tovariš Haderlapp je med drugim izrecno poudaril:

„Slovenski in avstrijski KZ-lerji smo trpeli zato, ker smo se borili za resnično osvoboditev slovenskega kot avstrijskega ljudstva izpod fašizma. V tej borbi in trpljenju se je tudi rodilo resnično sodelovanje.“

Nacifašisti so ubijali ali zapirali koroške Slovence zato, ker smo v svoji borbi stremeli za uničenjem fašizma in za združitvijo vsega slovenskega ljudstva v skupni svobodni domovini. Resnično svobodo smo videli in vidimo jo tudi danes samo v matični državi FLRJ.

Vsi bivši slovenski politični preganjanci smo sestavni del naprednega demokratičnega gibanja Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško.“

S KULTURNE PRIREDITVE VAM SPOROČAMO SVOJO ODLOČNO ZAHTEVO: HOČEMO BITI PRIKLJUČENI K FLRJ!

V nedeljo 15. junija popoldne je bil miting na nabito polni verandi gostilne „Marrica“ v Logi vasi s pestrim sporedom.

Sodelovali so domači igralci s partizansko igro „Raztrganci“, skupina 25 pionirkov in domači pevci ter pevci iz Škofič in Št. Ilja.

Prireditve so otvorili pionirski z recitacijami, s petjem partizanskih in narodnih pesmi in s predvajanjem kratkih prizorčkov. Navdušeni smo bili posebno nad lepo izgovorjavo slovenščine.

Pred igro je tov. dr. Mirt Zwitter, zastopnik POOF-a, v daljšem govoru orisal vse, kar so koroški pevci videli in doživeli v svobodni domovini Jugoslaviji. Ko je nato govoril o političnem položaju na Koroškem, je dejal med drugim: „Ko bo uresničen program vodnice ljudstva Slov. Koroške — Osvobodilne fronte in ko bo doseženo, za kar so dajali svoja življenja najboljši sinovi našega ljudstva — partizani, to je ko bomo priključeni k FLRJ, šele takrat bomo resnično svobodni.“ S temi besedami je izrazil odločno zahtevo vseh navzočih in vsega slovenskega prebivalstva logaveške občine. Z burnim odobravanjem so zato prisotni odobraval besede tov. dr. Zwitterja in soglasno sklenili, da pošljejo brzojavko komisiji za sestavo mirovne pogodbe za Avstrijo na Dunaj: S kulturne prireditve v Logi vasi vam sporočamo svojo odločno zahtevo, da hočemo biti priključeni k FLRJ.

Nato so domači prosvetaši uprizorili Borove „Raztrgance“. Uprizoritev je pokazala globoko zasidranost borbene partizanske

misli med slovenskim ljudstvom ob Vrbskem jezeru, ki je v najtežjih trenutkih zgodovine slovenskega ljudstva sodelovalo v oboroženi borbi proti fašizmu.

OSVOBODILNA FRONTA JE BORBENA FRONTA LJUDSTVA

V nedeljo 15. junija se je v Bilčovsu pri Odrajcu zbrala polna dvorana ljudi. Tovariš dr. Mirt Zwitter, zastopnik POOF-a, je v daljšem referatu orisal politični položaj, začrtal smernice, ki nas morajo voditi v borbi ter dobesedno dejal: „Naša Osvobodilna fronta na Koroškem je borbena fronta, prav tako kot v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji. Združeni v Osvobodilni fronti bomo tudi mi še bolj odločno korakali po borbeni poti v svobodo, to je, da bomo združeni z matičnim narodom v FLRJ.“ Obširno je nato poročal o turneji koroških pevcev po Jugoslaviji in opisal silni polet narodov Jugoslavije, ki si gradijo srečno in boljše bodočnost. Kot izraz odločne zahteve prebivalstva Bilčovsa je bila soglasno sprejeta brzojavka komisiji za pripravo mirovne pogodbe za Avstrijo, ki se glasi:

„Prebivalstvo popolnoma slovenske občine Bilčovs, zbrano na množičnem sestanku, odločno zahteva priključitev k FLRJ.“

„NEPRISTRANOST“ NA KOROŠKEM

Tiskovni urad OF poroča iz Kaple na Dravi:

Vodja kapelske „Wurffkommande“ Krassnitzer, ki je s svojimi pretepači napadel pisarno OF v Borovljah in navzočim slovenskim antifašistom grozil z gumijevkami in koli, je bil zaradi tega obsojen na štiri mesece zapora. Čeprav sta od sodbe minila šele dva meseca, je danes že na prostem.

K temu dodajamo:

Slovenski antifašisti pa, ki niso zakrivali nič drugega, kot da so se zavzeli za zastavo, pod katero so se borili na strani zavzeznikov za skupno stvar zmage in miru, morajo odsedeti celotno krivično kazen in jih pri enako dolgi kazni prepeljejo celo kakor najhujše zločince v kaznilnico Karlau. Kljub temu pa velja „uradno“ na Koroškem za Slovence popolna „nepristranost“ in „enakopravnost“.

NACISTIČNI ZLOČINEC DOMA „NA DOPUSTU“

Tiskovni urad OF poroča iz Bistrice pri Pliberku:

Bivši kmečki vodja in član NSDAP Friedrich Kraut, ki je pustil, da so nacisti preganjali nad 40 antifašistov iz Bistrice in je v mnogih primerih zakrivil celo smrt, se danes svobodno sprehaja po Št. Vidu v Podjuni.

Njegov sin, Erhard Kraut, bivši „krajevni vodja“ in SS-ovski častnik, ki je s svojim avtom prevažal v zapore predvsem slovenske duhovnike, bi moral biti v taborišču Wolfsberg, v resnici pa je sedaj „na dopustu“ na Bistrici pri Pliberku. On je sokriv smrti župnika Hornböcka, dr. Schusterja, Wutteja in več drugih. Krauta še niso obsodili.

KOT BI ŽIVELI ŠE VEDNO POD HITLERJEVO ZASEDBO

Iz Borovelj nam pišejo:

Zdi se nam, kot bi še vedno živeli v letih Hitlerjeve zasedbe, ko so bile vse ječe polne slovenskih antifašistov in je bil pošten Slovenec povsod zapostavljan. Tako

se tudi danes vedno bolj polnijo zapori z zavednimi slovenskimi antifašisti, kar nam jasno dokazuje, da so na vodilnih mestih še vedno stari sovražniki slovenskega ljudstva in da je denacifikacija več kot pomankljivo izvedena. Nadvse nas je ogorčila razprava, ki je bila 7. junija 1947 pred britanskim vojaškim sodiščem v Celovcu. Zagovarjati so se morali slovenski mladinci iz Sveč in iz naše občine zaradi nabijanja slovenskih napisov. Mislili smo, da so slovenski napisi vendar ena najosnovnejših pravic, ki nam pripada. Najprej so vpili avstrijski predstavniki v svet, kakšne pravice uživamo Slovenci na Koroškem, sedaj nas pa zapirajo!

Ljudstvo ni hotelo nič drugega, kakor te pravice oziroma te izjave uresničiti. Sedaj pa se polnijo dan za dnem zapori s samimi Slovenci. To je naša pravica na Slovenskem Koroškem!

Na drugi strani se pa še mnogo vojnih zločincev svobodno in prosto giblje po slovenskih tleh, po zemlji, ki je prepojena s krvjo slovenskih borcev-partizanov.

Ze meseca februarja so govorili, da bo v prvih dneh aprila postavljen pred sodišče največji zločinec in največji krivec vsega nasilja nad slovenskim ljudstvom na Koroškem — Maier-Kaibitsch.

Zakaj se to še do danes ni zgodilo? Zakaj so danes še nastavljeni po naših krajih jugoslovanski vojni zločinci? Kdaj bodo vsi ti poklicani na odgovor? Kljub vsem protestom antifašističnega ljudstva avstrijske oblasti ničesar ne ukrenejo. Zato je potrebno, da se še nadalje dosledno borimo za popolno svobodo — za priključitev Slovenske Koroške k FLRJ.

KDO ODLOČA O JEZIKU V CERKVI

Ko smo v zadnji številki pod tem naslovom prejeli dopis iz Dobre vasi, smo prejeli iz najrazličnejših krajev dopise, v katerih se ljudstvo pritožuje zaradi pomanjkanja slovenskega jezika v cerkvi. Ze enkrat smo objavili tako pritožbo iz Področice, kjer duhovnik baje v cerkvi ne sme moliti slovensko, ker je bila tako imenovana „Abstimmungskirche“ (plebiscitna cerkev) zidana s podporo „Südmarche“. Kakor nam je znano, „Südmarche“ nikakor ni bila verska ali cerkvena organizacija, toda ordinariat je vedno upošteval zahtevo te šovinistične nemške organizacije celo proti volji slovenskih vernikov, ki v večini obiskujejo to cerkvico.

V čudno luč pa postavi sedanjega generalnega vikarja dr. Kadrasa dopis starega moža iz Podgorij. Ta mož nikakor ne more razumeti, da generalni vikar pismeno vprašuje predsednika ZAS-a in deželnega poslanca OeVP Pečnika, kakšen jezik želijo ljudje v cerkvi, namesto da bi se obrnil na domačega župnika, ki bi mu gotovo bolj objektivno poročal. V svojem uradnem zagovoru, ki ni nič drugega kot slavošpev zaslugam, ki jih ima baje gospod generalni vikar za zaščito Slovencev v nacistični dobi (dobra dela se v splošnem sama hvalijo), škofijstvo poudarja, da se mora ozirati na željo vernikov. Ali v Podgorjah predstavlja vernike samo g. Pečnik ali pa škofijstvo zamenjuje vernike z voditelji OeVP in Zveze tako imenovanih „domovinskih zvestih“. Ali je nova zveza tudi v tej zadevi prevzela naloge svojega predhodnika „Heimathunda“? Vsaj zdi se tako, da so se v vprašanih južne Koroške vse oblasti in, kakor kaže pismo generalnega vikarja, tudi najvišja cerkvena oblast v deželi, pokorile tej novi organizaciji! Slovensko ljudstvo po vsem tem ne more več verovati v nepristranost in pravičnost ordinariata.

KULTURNA PRIREDITVE V GLOBASNICI

V četrtek 5. junija je bila v Globasnici kulturna prireditve, ki je prav dobro uspela. Okrog 400 gledalcev se je zbralo, da si ogledajo igro „Plavž“, s katero so gostovali igralci iz Št. Vida v Podjuni. Igra, ki nam kaže osvobodilno borbo koroških Slovencev, je naredila na gledalce močan vtis.

Domači mešani pevski zbor je pred igro zapel nekaj partizanskih in narodnih pesmi. Recitacijo „Slovenska zemlja“, ki jo je

recital tov. France Košutnik, so poslušalci nagradili z navdušenim odobravanjem.

Nato je v imenu POOF-a spregovoril tovariš Blaž Singer, ki je poudaril važnost tega trenutka naše borbe. Zdaj je potrebno, da podvojimo svoje delo v borbi za dokončno osvoboditev. Opozoril je na nov, fašizem, ki se najbolj vidno udejstvuje v „Wurffkommandah“ ter v „BHS“. Vsa naša borba naj bo posvečena, tako je poudaril, „iztrebljenju in izkoreninjenju teh elementov, ki so plačanci reakcije in zavirajo naše osvobodilno gibanje.“

Na koncu je bila izglasovana resolucija za komisijo na Dunaju z zahtevo po priključitvi k FLRJ. Ljudstvo je resolucijo navdušeno sprejelo.

KOROŠKEMU PARTIZANU JANKU RUSU — DJURU V SPOMIN...

Janko Rus-Djuro, komandir čete koroških partizanov, je med prvimi žrtvoval svoje življenje v borbi za osvoboditev Slovenske Koroške. Njegovo truplo so pripeljali iz Koroške v njegov domači kraj na Bled, kjer je bil 31. maja slovesno pokopan.

Janko Rus-Djuro je padel v drugi polovici meseca novembra 1943 v Rutah pri Podgorjah, v Rožu. Kot komandir prve čete Zapadno-koroškega odreda je vodil svoje borbe iz Roža proti Ziljski dolini. Našel pa se je človek, ki ga je izdal. V hudi borbi s fašisti je bil komandir Djuro pri proboju nemškega obroča ranjen v trebuh, v glavo in roko ter je zaradi težkih ran umrl.

Po zlomu Jugoslavije v aprilu 1941 je na Bledu organiziral upor proti nemškemu okupatorju. Pomagal je pri zbiranju orožja in v organiziranju udarnih skupin.

Zaradi svoje aktivnosti je bil od nemškega okupatorja že leta 1941 s svojimi tovariši aretiran in zaprt v Begunjah, od tam pa odveden v koncentracijsko taborišče Kraut v Dravsko dolino na Koroškem. Od tam se mu je posrečilo priti v Gradec, odkoder je marca 1943 pobegnil in odšel v partizane. Zaradi svojih vojaških sposobnosti je kmalu postal vodnik in kasneje komandir čete. Skupno s svojo četo se je leta 1943 prostovoljno javil na Koroško. Vsa četa mu je sledila.

Padel je v času, ko bi ga njegova četa in Slovenska Koroška najbolj potrebovala. Koroški borci so se tedaj pripravljali na pohod iz Roža v Ziljsko dolino. Njegova smrt je bila hud udarec za četo in Koroško, toda njegovi soborci niso klonili. V mnogih srditih borbah z nacifašisti in v številnih nevarnostih so se pod njegovim vodstvom navzeli njegovega duha in neustrašnosti. Iz njegovih borcev so zrastle kasnejši komandanti bataljonov in odredov na Koroškem in so z njegovo neustrašeno odločnostjo ter z njegovo voljo in vztrajnostjo mnogokrat pobili Nemce in s tem sto in stokrat masčevali svojega komandirja Djura.

Ne samo koroški partizani, vse koroško ljudstvo se s spoštovanjem spominja velikega borca za osvoboditev Slovenske Koroške in ga bo ohranilo v trajnem spominu.

Slava nesmrtnemu junaku, prvoborceu za svobodo Slovenske Koroške!

Kapetan Jože Ulčar-Mirko
koroški partizan

SLOVENSKA SEKCIJA KZ-VERBANDA sporoča:

V četrtek, dne 26. junija ob 9. uri zjutraj bo v gostilni „Einsiedler“ v Celovcu, Kinkstrasse 2 (pod Križno goro), pokrajinski plenum bivših političnih internirancev in preganjanцев — KZ-Verband — slovenska sekcija.

Dolžnost vsakega člana sekcije je, da se točno udeleži tega plenuma.

Zveza bivših političnih internirancev in preganjanцев — slovenska sekcija.

Vsakemu, ki spremlja pot nemškega imperialističnega zatiranja koroških Slovencev, postane ta sklep odgovornega nacističnega veljaka povsem jasen. Kako bi mogli ob velikanskih novih nalogah, ki jih je videl pred seboj zavojevalni Hitlerjevo imperializem, še nadalje trpeti koroški šovinisti slovensko sramoto „starodavne nemške pokrajine“? Nujno je moralo priti firerjevo povelje: Napravite iz te zemlje zopet nemško deželo! Nekaj tisoč Slovencev res ni smelo še nadalje kvariti čistosti nemštva Koroške, ki so ga bili že davno dokazali njeni „najbistrejši duhovi in najodločnejši borci“. Njihova pot pa je bila dosledna: Od borb za nemštvo Koroške v letih 1918—1920 preko dela „Heimatburda“ in „Südmarke“ do ilegalnega nacizma in anšlusa ter do novih nalog Velike Nemčije. Sli so jo vsi pomembni koroški Nemci brez izjeme. Zato obtožujemo krivde za največji zločin nad slovenskim narodom na Koroškem vse zagovornike in predstavnike nasilnega zatiranja in ponemčevanja na Koroškem. Obtožujemo vse, ki so z lažjo in zvijačo dokazovali nemštvo koroške zemlje in njenega prebivalstva. Obtožujemo krivde predvsem Avstrijo, njeno politiko zatiranja in lažnivih statistik. Njej in njenim predstavnikom, gre namreč glavna zasluga za nacistično ugotovitev, da bo s preselitvijo nekaj tisočev „nepoboljšljivih“ elementov za vse čase rešeno koroško vprašanje v smislu nemškega imperializma.

Ob stoletnici NJEGOŠEVEGA „Gorskega venca“

Narodni Jugoslavije so pred nekaj dnevi slovesno proslavili stoletnico, odkar je izšlo eno najpomembnejših del jugoslovanske književnosti, »Gorski venec«, ep velikega črnogorskega vladike Petra Petroviča-Njegoša. »Gorski venec« spada skupaj s Prešernovimi poezijami in z Mažuraničevim epom Smrt Smail-age Cengića med največje ustvaritve jugoslovanskega duha in hkrati med največja dela svetovne književnosti. Prav je, da tudi koroški Slovenci izvemo nekaj o »Gorskem vencu«.

Ves ep je ena sama slika boja Črne gore za svobodo. Dejanje je zgodovinsko. V posameznih krajih so Črnogorci v začetku 18. stoletja nekajkrat poskusili, da bi izgnali Turke. V dobi vladanja kneza Danila (1700—35) iz plemena Petrovič-Njegoš je prišlo do obračuna z domačimi poturicami. Tudi zgodovinska znanost smatra dogodek za začetek popolne osvoboditve Črne gore. Prav ta moment iz črnogorske zgodovine in duhovno ter organizacijsko pripravo zanj je izbral Njegoš za snov »Gorskega venca«. V tisti dobi je prišlo do zveze Črne gore z Rusijo, kjer je vladal veliki reformator na vladarskem prestolu Peter I. O dogodkih so pelev črnogorske narodne pesmi.

Njegoš je globoko čutil, da boj, ki ga je začelo in vodilo črnogorsko ljudstvo, ni bil samo boj Črne gre. Turki so imeli zaseden večji del Balkanskega polotoka, Črna gora »miš v tikvi« ali »jedna slamka medju vihorima«, je bila le neznaten del okupiranega ozemlja. Zato je bil upor, ki je izbruhnil v nji, znak za vse ostale južnoslovanske dežele. Na sleherni strani »Gorskega venca« se čuti, kako Njegoš ni samo črnogorski pesnik, njegov uporni duh se čuti za srbski duh in obenem duh vseh zaslužjenih balkanskih narodov. V analizi vzrokov, ki so omogočili Turkom zasedbo južnoslovanskega ozemlja, se Njegoš obrača z ostro kritiko proti srbskemu fevdalnemu sistemu, v katerem so knezi iz pohlepa po oblasti in posesi razdrobili državo v vrsto malih enot in s tem oslabili njeno obrambno moč: »Velikaši, proklete jim duše! Na komade razdrobiše carstvo, srpske sile grdno satrjuješe.« Njegoš strogo loči med širokimi plastmi naroda, ki so varuh svobode, in fevdalci, ki se iz gospodarjev pretvarjajo v izdajalce. Njegovo geslo o nujnosti brezkompromisnega boja za svobodo ni v sto letih prav ničesar izgubil po svoji prepričevalnosti in aktualnosti.

Što se ne hče u lahee vezati,
To se zbježa u sve planine,
Da ginemo i krv prolivamo,
Da junački amanet čuvamo,
Divno ime i svetu slobodu.

Njegošovi vizionarni verzi nacionalnega odpora proti slehernemu tlačanju segajo iz turške dobe v vse čase, ker smatrajo popolno osvoboditev Balkana od vseh tujih oblasti kot brezpojno nujnost za srečo narodov. Za Njegoša staja pripravljenost za žrtve, za domovino in spoznanje o neizbežnosti boja najvišji etični nalogi človeka in naroda. V tem je obenem njuna nesmrtnost: »Vječna zublja vječne pomrčine, Nit' dogori, niti svetlost gubi.«

Pred Njegošem je več slovanskih pesnikov seglo v zakladnico zgodovine. To je bil še edini način, da so mogli govoriti o aktualnih političnih vprašanjih. Puškin je pisal »Borisa Godunova«, da je lahko pokazal prepad med ljudstvom in homatijami okoli carskih prestolov. Prešeren je mogel le na primeru iz daljne dobe pokristjanjenja povedati svojemu narodu, kako manj je strašna smrt »v črne zemlje krilu, kot so pod sveltlim soncem sužni dnovi«. Njegoš je

bil srečnejši. Črnogorski vladar se v svoji deželi ni boril s cenzuro. Lahko je spesnil ljudstvu tekst, ki je bil prav toliko živa, neposredna stvarnost kot zgodovinski dogodek. Zajel je misel vsega naroda.

Kakor je Njegoš velik kot nacionalni poet, kot pesnik narodnega upora, boja za katerega je mogel reči »Iz glave je cijela naroda«, ni samo črnogorski in južnoslovanski pesnik.

Njegošev čas je bil v Evropi čas reakcije na vladarskih prestolih. »Gorski venec« je bil tiskan na Dunaju. In Dunaj

Ljudska republika Bolgarija

Bolgarija je bila, kakor vse balkanske dežele, v svojem družbeno političnem razvoju zaostala za demokratičnimi spremembami, ki so se dogodile leta 1848 v Evropi. V novejši zgodovini je Bolgarijo zadela še ta nesreča, da so bolgarskemu narodu naprtli nemško dinastijo Koburgov, ki je bila podružnica nemškega imperijalizma v Bolgariji. Ta vladarska rodovina je v zadnjih tridesetih letih potisnila Bolgarijo v tri nacionalne katastrofe. Bolgarsko ljudstvo je moralo zaradi tega marsikaj pretrpeti, toda zato je iz svoje grenke zgodovine tudi izvajalo resne sklepe za bodočnost.

Ko se je pričela druga svetovna vojna, je bolgarski narod vodil borbo proti neljudski vladajoči klik, ki je Bolgarijo privedla na stran fašističnih držav. Mnogo bolgarskih rodoljubov, ki jih je navdihnila splošna borba demokratičnih narodov Evrope proti fašizmu, je padlo v borbi v Bolgariji. Posebno močno je vplivala na bolgarski narod borba narodov Sovjetske zveze in Jugoslavije. Svobodoljubno in delovno bolgarsko ljudstvo tedaj ni moglo izveči Bolgarije iz fašističnih krempljev, ker je bila reakcija premočna. Šele ko je Sovjetska armada temeljito spremenila položaj na balkanska tla in ko je junaška Jugoslovanska armada z energičnimi udarci tolkla fašistične okupatorje, je bolgarsko ljudstvo vstalo in vrglo protiljudsko vladno, Bolgarijo pa povedlo na novo pot. Od 9. septembra 1944 se pričinja nova doba za bolgarski narod, ko je ta vzel svojo usodo v lastne roke.

Prvo, kar so napravili, je bilo, da so strmoglavili koburško dinastijo. Bolgarsko ljudstvo se je množično vključilo v borbo na strani zaveznikov. Bolgarska vojska se je borila z ramo ob rami z junaško Jugoslovansko armado proti fašističnim okupatorjem. V sami Bolgariji prihaja do globokih družbenih sprememb.

Ljudska oblast v Bolgariji je uničila fašistične organizacije, razveljavila vse nazadnjaške fašistične zakone, kaznovala krivce, ki so zapletli Bolgarijo v vojno na strani fašistične Nemčije, prekinila je z nečloveško politiko naproti židom in drugim narodnim manjšinam.

Ljudske oblasti so osredotočene v to, da se preporodi in obnovi bolgarska armada, da postane prava ljudska armada, prosvetljena v političnem pogledu in da postane branitelj svobode in neodvisnosti bolgarskega naroda. Ljudska oblast v Bolgariji niti danes še ni prenehala s tem čiščenjem ter je dosegla na tem področju velike uspehe.

V gospodarskem življenju je ljudska oblast težila za tem, da obvlada gospodarsko krizo in oživi gospodarsko življenje v državi. Ljudske oblasti so zadržale inflacijo in izvedle posojilo svobode. Ljudske oblasti so zmanjšale brezposelnost, ko so začele s proizvodnjo težke

je največ doprinesel, da se je po zmagi nad Napoleonom polastila držav policija, da je Sveta zveza zatrla vrsto narodnih in revolucionarnih gibanj po Evropi, da so države postale za ljudstva ječe. Napredni ljudje v tedanji Avstriji, Rusiji, nemških državah, Franciji, Italiji, Španiji in tako dalje, so čutili kot sramoto vsega človeštva, tiranski državni sistem, ki je ležal nad večino kontinenta. Najgloblji verzi pesnikov dobe so se nanašali na ta bič. Ob strogi cenzuri so ostajali po večini v rokopisih. Sredi Metternichovega Dunaja je uspelo Njegošu, da je v »Gorskem vencu« objavil dobro leto pred izbruhom marčne revolucije verze, ki spadajo med najbolj pogumne in odprte izpovedi dobe:

Al' tirjanstvu stati nogom za vrat,
Dovesti ga k poznanju prava,
To je ljucka dužnost najsvetija.

Vse Njegošev razmerje do življenja, družbe in osebnosti do človeka je globoko demokratično, ljudsko, kar dobiva ob njegovem družabnem položaju še večjo veljavo. Po svoji idejni strani spada Njegoš v vrsto velikih zagovornikov človekove osebnosti in pravice narodov do svobode. Njegovo pesniško delo razkriva v celoti in v posameznostih, kako se je poglobil v filozofijo humanizma in idejnih smeri, ki so predstavljale jedro boja za demokracijo Evrope.

Amerikanci na Japonskem

Zanimanje svetovne javnosti za dogodke na Japonskem se ni poglelo od tistega mračnega septembrskega jutra, ko sta Mamoru Sigemitsu in Yošijiro Umezu kot odposlanca propadlega japonskega imperijalizma podpisala kapitulacijo na krovu bojne ladje »Missouri«. Vzrok za to je na dlan. Proces demokratizacije in demilitarizacije v tej deželi se razvija s polževo hitrostjo, če sploh moremo govoriti o razvoju.

Odkod to zavlačenje? Kako bi mogli nekdanjo napadalno državo kar najhitreje privedi na pot miroljubnega demokratičnega razvoja? Tisk mnogih dežel je poskušal odgovoriti na to vprašanje ter je imel za to na razpolago na tisoče nasprotujočih si »čudežnih zdravil«. List »Washington Post« je šel na primer tako daleč, da je kot najboljši izhod svetoval, naj bi general Mac Arthur poročil neko japonsko deklico; to bi, tako je pisal list, imelo velik vpliv na razvoj demokracije na Japonskem...

Nedavno je v Sovjetski zvezi izšla knjiga »Amerikanci na Japonskem«. Napisal jo je O. Kurganov, bivši dopisnik »Pravde«. Kurganov v tej knjigi ne ponuja nobenih »čudežnih zdravil«, marveč slika, kaj se danes dogaja na Japonskem in kdo je za to odgovoren, da položaj na Japonskem še danes vznemirja narode sveta.

Takoj ko so pristali na Japonskem, so bili Kurganov in nekateri drugi sovjetski reporterji obkroženi od tako imenovanih »G2« (zastopniki tajne službe Mac Arthurjevega glavnega stana). Ti »G2« ljudje so sovjetske novinarje stalno spremljali; včasih sta bila dva »G2«, trije, pa tudi šest. Ti »G2« so sovjetskim novinarjem vedno iznova ponavljali: »Tega ne smete storiti!« Ali na primer: »Pojdimo v bar in izpijmo čašo piva!« (Zadnja pripomba je bila sicer vlnudnejša, pomenila pa je ravno tako »Nel!«) To je bil prvi vtis, ki so ga prejeli Rusi o demokraciji na Japonskem — uvedba »svobode tiska« v praksi.

Nekoč je hotel Kurganov obiskati neko vas, da bi videl, kako živijo kmetje; to mu ni bilo dovoljeno, ker je ležala vas ob cesti, ki je vodila k »tajnemu letališču«. Drugič so hoteli sovjetski novinarji obiskati neko tovarno, a niso prejeli dovoljenja, čeprav je tovarna izdelovala samo pasove kimono (japonska noša). Po celi vrsti »ne« so pričeli uporabljati drugo varianco. Sredi pogovora z Japoncem je ameriški »G2« podpornik dejal Kurganovu: »Vročje je. Ali ne bi šli na kozarec piva?« Tako je »mrzlo pivo« postalo mora sovjetskih reporterjev.

Kurganov ugotavlja, da so gospodarske osnove japonske napadalnosti ostale nedotaknjene, tako razni koncerni itd. Velike ameriške monopolistične družbe, med njimi General Electric in Ford ter celo Hollywood prodirajo v japonsko gospodarstvo, medtem ko se japonski plutokrati skrivajo za njimi v upanju, da bodo ohranili in rešili svoj kapital. Mnogo japonskih generalov in admiralov je na važnih mestih in čaka na »boljše čase«.

Kaj hočejo Amerikanci? Ali nameravajo napraviti iz Japonske 49. ameriško državo, ali kar svojo kolonijo? Ali morda orožje v roki ameriških monopolistov v borbi proti demokraciji? To vprašanje bi bilo treba proučiti.

rod 9. septembra 1944, je omogočil, da se je Bolgarija družbeno, politično in državno razvila tako, da jo zaradi tega lahko zavidajo marsikateri države tako imenovane zapadne demokracije. Čeprav je Bolgarija do začetka vojne spadala med zaostale države, je sedaj napredovala, da je prekosila tudi tiste države, ki so leta 1948. dovršile svojo demokratično preobrazbo, se pri tem ustavile ali pa celo zdrknile nazaj. Bolgarija je napravila skok, ki jo je privedel v vrsto naprednih demokratičnih držav.

Ljudska republika Bolgarija je sedaj skupaj z drugimi balkanskimi državami, Albanijo in Jugoslavijo zanesljiva opora miru na Balkanu in varnost v svetu. Balkan, ki je bil nekoč sod smodnika za evropski mir, se vse bolj spreminja v trdnjavo za zavarovanje miru na svetu. Zato balkanski narodi danes z vsem zaupanjem zro na novo Bolgarijo in ji iz srca želijo uspeha v njenem demokratičnem razvoju. Tej plemeniti želji se pridružujejo vsi demokratični in svobodoljubni narodi.

Skok, ki ga je napravil bolgarski na-

Porekla zadruga

Mnogo se govori in razpravlja o zadrugi. Zato in ker vlada med delovnim ljudstvom hapačno mnenje, češ da je zadruga organizacija novejšega izvora, je prav, da pojasnimo poreklo našega zadružništva.

Naši predniki, stari Slovani, so živeli v sorodstvenih zadrugah. Vse družine iste krvi so bile združene. V zadrugah so tako skupno živeli očetje, sinovi, vnuki in pravnuki s svojimi ženami. V zadruzi ni imel nihče svoje posebne imovine. Vsa zemljišča, poslopja, živina in gospodarsko orodje, sploh vse nepremičnine in premičnine so bile last vse zadružne skupnosti. Skupno so živeli, skupno delali in skupaj uživali sadove svojega dela. Vsi odrasli ljudje so imeli enake pravice. Ko je hiša postala pretesna, so prizidali tik nje drugo, tretjo. Večkrat se je družina tako pomnožila, da je živelo nad 100 sorodnikov na istem zadružnem posestvu. Siromakov med njimi ni bilo, ker je zadruga (skupnost) vsakogar, ki je delal, oskrbel z vsem, kar je potreboval; skrbela je tudi za bolnike, ponesrečence in onemogle. Kdor se zadrugi ni pokoril, tega so izobčili. Kot kladež brez doma in sorodstva je nosil pečat strašne kazni.

Zadrugi je načeloval starešina. Spočetka je bil to najstarejši moški v zadrugi (starešina). Po njegovi smrti so moški zadružniki izvolili novega gospodarja.

Izbrali so si najmožnejšega. Tudi žene so lahko postale starešine. V naših zadrugah je vladala enakopravnost.

Starešina je vodil zadružno gospodarstvo, določal delo in skrbel za domače potrebe. Bil je tudi sodnik in je razsojal prepire ter odredil kazni. Končno je bil še svečenik, ki je varoval zadružne svetinje in daroval bogovom. Vsi zadružniki so ga ubogali in spoštovali. Umrli starešine so v zadrugi ohranili dober spomin in njih podoba jim je bila svetinja.

Vsi udje iste zadruga so se imenovali po svojem prvem gospodarju. Če je bilo temu ime Peter, so se njegovi nasledniki — zadružniki imenovali Petroviči, če je bil Pavel Pavloviči. Tako so nastali priimki in vasi in iz teh tudi nekatera mesta (Vinkovci, Vidoviči itd.).

Zupe in plemena

Ko se je kakšna zadruga izredno pomnožila in je postal njen življenjski prostor pretesen, se je nekaj zadružnikov ločilo od stare družine in se naselilo nekje v bližini ter si ustanovilo novo zadrugo. S staro zadrugo so ostali tesno povezani. Stara zadruga (matica) je bila torej zvezana z novimi zadrugami. To zvezo vseh zadrug (vasi), ki so

zrasle iz prvotne zadruga, so imenovali žup o. Vsi župljani so kot potomci enega in istega pradedu tvorili plemo. Starešine vseh zadrug iste župe so se pogosto sestajali, se skupno posvetovali o potrebah vsega plemena in si volili vrhovnega poglavarja ali župana. Ker so družine prvotne zadruga uživale večji ugled, so najraje volili župana iz prvotne zadruga. Iz takih odličnih rodbin se je, ko sta se pričela v zadrugah izgubljati skupnostni čut in uveljavljati izkoriščevalski element, polagoma razvilo plemstvo ali šlahta.

Včasih so se plemena preselila v drugo deželo, kjer je bilo več zemlje in bolj varno pred sovražnimi napadi. V novi naselbini so gore in vode imenovali z enakimi imeni, kakor so jih imeli v starim kraju. Zato imamo še danes po vseh slovanskih deželah na severu kakor na

jugu gore, reke in kraje z enakimi imeni: Bistrica, Zagorje, Trnovo, Kum, Poljane itd. Dolgo Slovani niso imeli držav, marveč le posamezne župe. Ker pa je bila vsaka zase prešibka, zaradi tega niso mogli doseči takšne politične moči kot sosedni narodi. Spoznali so, da se morajo združiti in da se le v združenih župah lahko branijo pred sovražniki. Kakor je iz zadrug zraslo plemo, tako je iz združenih plemen nastal narod. Združena plemena so si v skupni borbi za časa vojne izvolili vojskovodjo, velikega kneza ali župana.

Obramba pred izkoriščevalci

Naše nove gospodarske zadruga torej niso nikaka nova iznajdba, ampak so le oblikovno prirojene novim razmeram in so vznikale na izkušnjah iz današnjega praktičnega življenja. Njihova prirodnost, njihova pravična urejenost jim narekujejo trdno povezanost, medsebojno pomoč, sodelovanje, skratka s k u p n o s t. Ogroženi od prirode in ljudi (sovražnikov) so že v starih zadrugah poznali življenjsko modrost, da se morejo ohraniti samo v čim širši in čim

trdnjši organizaciji, v delovnem kolektivu, ki naj nudi poedincu pravice do njegovih nasproti skupnosti prevzetih dolžnosti. Iz praktično uveljavljenega načela enakovrednosti človeških bitij, o enakih dolžnostih vseh dela zmožnih članov zadruga je bujno poganjala zavest demokratičnosti, enakopravnost in pravičnosti.

Danes nam priroda ni nevarna. Znanost si jo podreja. Nevarni pa so ljudem izkoriščevalci, ki jih je malo, a so gospodarsko močni, združeni v razredu kapitalistov nasproti razredu delavcev in kmetov. Zato so naše zadruga prvenstveno gospodarskega značaja. V svojem bistvu se nič ne razlikujejo od nekdanjih sorodstvenih zadrug. Njih obrambni značaj v gospodarski borbi proti sovražniku delovnega ljudstva in njih težnja po gospodarski demokraciji sta v bistvu enaki onima iz davnih časov.

Tako sedaj povzemamo, prilagojeno novim prilikam, zadružno načelo kot edino prirodno, utemeljeno, pravilno in uspešno.

(Delavsko-kmečka enotnost.)

Namakanje travnikov

Suša v začetku tega meseca je privedla marsikaterega kmetovalca na misel, da bi, kjer je naravna možnost dana, travnike namakal. Pri tem poletnem namakanju gre predvsem za poživitev rastlin.

Ker je treba napraviti vsako stvar s preudarkom, da ne bo še več škode kot koristi, moramo tudi poletno namakanje opraviti po določenem načrtu. Po košnji pustimo namreč travnike 8 do 14 dni povsem suhe, da se strnišče zopet zaceli. Podnevi namakamo le, če je oblačno, drugače pa samo ponoči in sicer na ta način, da 10 do 14 dni po košnji namakamo močnejše 6 do 8 noči, pozneje pa, kakor je pač vreme, samo vsako peto do deseto noč.

Popoln uspeh pri namakanju travnikov dosežemo:

1. če med namakanjem in odvajanjem namakalne vode večkrat menjamo,
2. če namakamo v splošnem le tedaj, ko je voda toplejša od zraka.

Važnejše kot poletno je jesensko namakanje. S tem travnike tudi gnojimo, ker imamo gnojil bogato vodo na razpolago. Z jesenskim namakanjem se mora pričeti že v začetku meseca oktobra ali konec septembra. Voda je v tem času bolj topla kot zrak, zato se trave pred zimo dobro vkoreninijo. Na lahkih zemljah prenehamo z namakanjem po 10 do 12, na ilovnatih zemlji pa po 4 do 6 dneh, nato pa po 10 do 14 dneh spet lahko pričnemo z namakanjem. Brž ko nastopi mraz, moramo z namakanjem prenehati.

Pri pomladanskem namaka-

nju moramo ravnati mnogo previdneje. Na pomlad je splošneje voda toplejša od zraka, zato namakamo v začetku pomladi prav tako kakor jeseni. Ko pa postane zrak toplejši od vode, je ob jasnih dnevih namakanje škodljivo, ker se zmanjša toplota zemlje. Če so spomladanski dnevi topli in jasni, namakamo zgodaj zjutraj, zvečer ali ponoči, podnevi pa samo, če je oblačno. Po aprilu namakamo po potrebi samo toliko, da se zemlja primer- no ovlaži. Na travnik spustimo vodo vsakih 6 do 8 dni po 12 do 24 ur. Deset do štirinajst dni pred košnjo pa moramo z namakanjem nehati.

Če upoštevamo, da potrebujejo travniške rastline okrog 600 kg vode za tvorbo 1 kg suhe organske snovi, nam postane jasno, kako važno delo po košnji je namakanje travnikov. S pravičnim namakanjem vendar povečamo pridelke do 100 metrskih stotov in še več na hektar.

Mestoma slabe uspehe je pripisovati temu, da ne namakamo o pravem času in da ne skrbimo za odtok namakalne vode. S tem zamočvirjamo zemljišča. Z napačnim namakanjem odvezamo zemlji zrak in dušik. Trava s takih travnikov zgubi na okusu, postane kisla in ima manj redilnih snovi.

V splošnem se vendar priporoča namakanje travnikov povsod, kjer je to mogoče, toda namakanje naj bo preudarno in načrtno, pa bomo vedno dosegli tudi zaželeni uspeh.

Ob oblačnem vremenu, najbolje po dežju, bomo namakali travnike, kjer so na razpolago že posebne odtočne na-

prave s pločevinastimi in gumijastimi cevmi, tudi z gnojnico. Če še nimamo takih naprav, bo treba gnojnico razvoziti v sodu. To delo pa je po prvi košnji ob primernem vremenu najbolj uspešno. Pozneje, predvsem pa jesensko in zimsko namakanje z gnojnico, je skoraj brez vsakega uspeha in nalaga samo prazen trud in delo, v kolikor to ni potrebno za golo izpraznitev gnojnične jame.

Kočuški.

Malo prostora - malo snage

Če je hlev premajhen, ga je težko ohraniti čistega. Prav posebno velja to za svinjake. Prašič sam si želi snage in tam, kjer ima dovolj prostora, si svoje ležišče ohrani suho in čisto. A žal so naši svinjaki večinoma tako tesni, da si žival sama pri najboljši volji ne more pomagati. V skrbi, da svojega ležišča ne bi onesnažila, se obrača tako, da svoj zadnji konec čim dalje odnese od svoje postelje. V premajhnem hlevu pa se pri tem prav lahko zgodi, da ponesnaži korito. Mi jo kregamo, da je »prašič«, a pozabimo, da smo tega sami največ krivi.

Računajo, da mora biti v svinjaku za enega prašiča najmanj 2 m² prostora. Toliko ga je pa v naših svinjaki redko-kdaj in zato so večinoma tudi precej nesnažni. Kadar popravljamo stare ali pa delamo nove svinjake, ne pozabimo, da je treba prašičem v hlevu dati toliko prostora, da ga sami po svojem nagohu morejo ohraniti vsaj kolikor toliko čistega.

PREŽIHOV VORANC:

JIRS IN BAVH

Zato sem moral stati doma in še zadovoljen sem moral biti s tem, kar nam je huba dala. Zato sem, kakršen sem.

Po vojni so prišli k nam agenti iz mesta in so nam razlagali, do bomo dobili hubo v last, ako se bomo pri njih organizirali. Oče se je organiziral pri agrarni družbi, kamor je pet let plačeval prispevke. Zato smo dobili tudi letake.

Ta leta smo živeli v nepretrganem upanju, da bomo dobili hubo v last. Oče je le nerad plačeval najemnino, zane-marjali smo grofovsko delo in delali rajši na svojo roko tam, kjer smo več zaslužili, oskrbnika in lovec pa smo grdo gledali, kadar so odkod prišli. Takrat so bili tudi zelo ponižni; pozneje pa, ko ni hotelo nič biti z delitvijo, so zopet začeli glave pokoncu nositi. Čez pet let pa so ravno nekateri voditelji taiste organizacije začeli pobirati podpise zato, da na-

jemniki rajši ostanejo najemniki, ker bi zemljo itak ne mogli plačati. Eden izmed tistih je potem dve leti sekal v grofovih gozdih in ko so korupcijo na občini odpravili, je bil imenovan za župana.

Mi in še več drugih najemnikov se ni podpisalo; vsi so dejali:

»Kaj nam koristi huba, ako jo moram plačati. Na ta način ne bo nikdar moja. Obresti bodo več znesle, kakor pa najemnina...«

Mi smo krizo zelo zgodaj začutili. Kmalu smo začeli zaostajati z najemnino, dela po gozdovih je bilo vedno manj. Naposled smo obviseli tudi na davkariji, pri novici, pri trgovcu. Potem je začela padati živina in kmalu smo izračunali, da živina ne more pokriti dolgov.

Vdajali smo se v usodo:

»Ako nas pustijo na hubah, bomo že živeli...«

Čutili smo, da bi mogoče kaj dosegli, ako bi držali skupaj, toda tega ni bilo.

Za najemniki in kajzarji je začelo pritiskati tudi kmete. Dokler nam je še nekako šlo, med nami ni bilo nobene skupnosti. Ko nas je pa začela kuzla lizati, je počasi vstal med nami ta duh.

Bili smo vedno bolj nezadovoljni, ali pomagati si nismo mogli. Nekateri so vlekli še vedno za nekimi voditelji, dasi-ravno prave vere nihče ni imel, vsi pa smo spoznavali, da manjka nekoga, ki bi nam pokazal pot, ki je nekje ali pa ga mi ne vidimo... ne dosežemo...

Od kraja nas je bilo strah pred razmerami, vsak je skrival svoje težave, vsak kmet se je sramoval svojih dolgov. Toda ta sramežljivost in ta strah sta polagoma izginjala. Pri cerkvi smo s prezir in z nekakim zadoščenjem poslušali vedno daljše izklicanje zaplemb in rubežev.

»Na Rebrji številka pet krava s teletom, številka enajst bik, številka dvanaest junec!... Na Pristavi številka ena kočija, dve, konj, pet, voz, šest, svinja s prasci, deset, šivalni stroj... V Hudem grabnu številka sedem, tri polovnjake mošta, devet, seno in slama, trinajst, dva para volov...«

Poslušalci so se zagrizeno režali:

»Hej, Babin, ali je pri tebi številka pet?...«

»Pri meni so junci, da veste...«

To pa je bilo le toliko časa, dokler je bila množica skupaj; ko so se ljudje razšli, so postajali poparjeni: Kaj bo?...

Kakor bi bilo vse dogovorjeno, se nihče ni udeleževal razprodaj. Toda nihče tega ni pripravljaj, nihče se ni dogovarjal, vse se je godilo samo od sebe. Vsa fara se je škodoželjno režala za birči, ki so z dolgimi nosovi odhajali. Kljub temu je rastla skrb:

»Kaj bo...?« Vsak je slutil, da tako ne more ostati. Vsak je slutil, da mora priti nekaj, kar bo to razsekalo...

»Država mora imeti denar!« to je vsak vedel. Toda nihče ga ni imel.

Potem je prišlo še drugo in še večje iznenadenje. Neke nedelje je imel župnik čudno pridigo. Najprej je govoril o hudih časih, potem pa je začel razlagati, da upniki potrebujejo denar, da je taka postava, da dolžniki svoje obveznosti do soseske izpolnjujejo, ker bi se sicer svet na glavo postavil in bi že na tej zemlji pravi pekel nastal. Pozval je vse farane, naj poskušajo drug drugemu pomagati s potrpežljivostjo in naj gledajo, da dajo cesarju, kar je cesarjevega, Bogu pa, kar je božjega.

Posledica je bila, da so nekateri postali še bolj poparjeni, rekoč:

»Zdaj je še ta prišel...«

Nekateri pa so na tihem začeli mašiti

VLADIVOSTOK

VRATA SOVJETSKE ZVEZE V ŠIRNI SVET

Deset dni in enajst noči hiti brzovlak iz Moskve na Daljni vzhod. Po ravninah Preduralja, skozi Uralske gore, po Sibirski tajgi, mimo Bajkalskega jezera, čez Jablonski hrbet, v Čito in Habarovsk — potem se ustavi na poslednji postaji velike transsibirske železnice: v Vladivostoku.

Prijetno je prispeti po tako dolgi vožnji v Vladivostok v blagi jeseni ali v zgodnji pomladi. Vladivostok ne pozna hude zime. Tisti čas, ko prihaja na sibirski sever trda jesen ali ko se iz severnejših krajev šele polagoma umika zima, je v Vladivostoku toplo kakor na francoski rivieri.

Brž ko zapustite prostrani kolodvor, začutite bližino morja. Ob vsakem koraku spoznavate svojevrstno slikovitost velikega pristaniškega mesta. Vsepošod hrumijo težki tovorni avtomobili in švigajo potniški avtomobil. Med množico ljudstva, ki se giblje po glavnih ulicah, srečujete predstavnike vsakovrstnih narodnosti.

V zalivu Zlati Rog je vsak dan nešteto parnikov potniških in tovornih. Visoko se nad njimi dvigujejo orjaški žerjavi, ki natovarjajo sibirsko pšenico, srednjeazijski bombaž, uralsko kovjino. Ves Vladivostok živi od pristanišča, prav tako kakor živi pristanišče v prid vsemu Daljnemu vzhodu.

Vladivostok imenujejo morska vrata velikanske dežele — vse tam od Urala do Primorja ob Tihem oceanu. Odtod se razpleta nepregledna mreža morskih poti v daljno prostranstvo Tihiga oceana, na Kitajsko, v Zedinjene države Amerike, v zaledenelo Polarijo. Vladivostok je največje in najbolj mehanizirano pristanišče Sovjetske zveze. Na njegovem ogromnem prostoru ne utihne trušč ne podnevi ne ponoči. Po asfaltiranih ploščadih nabrežja teče neprekinjena reka avtomobilov, potniških in tovornih, razpeljane so kratke proge od pristaniških skladišč do nakladališč. V tistem vodovju Zlatega Roga se zrcalijo obrisi mogočnih pristaniških žerjavov. Tu najdeš vse, kar zmore sodobna pristaniška tehnika. Po zaslugi mehanizacije, nakladalnega in razkladalnega dela, so pristaniški delavci v Vladivostoku dosegli svetovni rekord v hitrostnem odpravljanju tovorov.

Tam stoje orjaki sovjetske trgovske mornarice ki vzdržujejo gospodarske vezi Sovjetske zveze z vnanjim svetom. Ladje so se pravkar vrnile z daljnih poti in pripeljale v Vladivostok ananase s Formoze, čaj s Ceylona, najraznovrstnejše blago iz San Franciska. Pravkar jih raztovarjajo. Jutri ali pojutrišnjem bo spet prišel trenutek slovesa: poslednjič se bo priklonil pristaniški žerjav — in sirena bo zateglo oznanila, da je ta in ta ladja spet pripravljena za odhod. Druga

za drugo zapuščajo velike ladje pristanišče v Vladivostoku in se usmerjajo na daljna pota — ta proti Sahalinu, druga na Kamčatko, tretja v Čukotko, na Kitajsko, v Honolulu in še vse dalje, vse dalje.

Izgubljaš se v labirintu ulic in uličic, ki so ponekod široke kakor veletoki, drugod pa tesne, in srečuješ vsepošod značilnosti velike kulture, ki se je preselila na Daljni vzhod. Obstaneš pred palačo šele nedavno zgrajenega Zavoda inženirjev ribnega gospodarstva, v katerem bodo poslej vzgajali strokovnjake za sovjetsko ribno gospodarstvo na Daljnem vzhodu. Nista še minili dve leti, odkar je Sovjetska armada zadala smrtni udarec japonskemu imperializmu. Široko so se odprla pota sovjetski pomorski trgovini in ribolovu, ki sega po zmagi na Japonsko vse do južnega Sahalina in tja do Kurilskih otokov.

Novi ljudje prihajajo v Vladivostok z vseh koncev Sovjetske zveze in mesto že komaj sprejema doseljence, ki so prišli iz Moskve in iz Harkova, iz Taškenta in Tbilisa, iz Novosibirska in Sverdlovka.

Skrb za ljudstvo

(Predmeti široke potrošnje za prebivalstvo SZ)

Ko je Vrhovni sovjet ZSSR sprejel zakon o petletnem načrtu obnove in razvoja narodnega gospodarstva dežele v letih 1946 — 1950 je postavil nalogo: zaključiti v letu 1946 povojno preureditev narodnega gospodarstva, izkoristiti proizvodno zmogljivost vojne industrije za nadaljnje povečanje gospodarske sile Sovjetske zveze.

Minilo je prvo leto petletke. Kako pa je bila izpolnjena ta naloga sovjetske industrije? Kljub velikim povojnim težavam je industrija ZSSR v letu 1946 v glavnem zaključila povojno preureditev proizvodnje. Državna načrtna komisija pri ministrskem svetu ZSSR je objavila nedavno podatke, ki to potrjujejo. Skupna proizvodnja vse industrije ZSSR za potrebe civilnega prebivalstva se je povečala leta 1946. v primerjavi z letom 1945 za 20 odstotkov. Podjetja strojne industrije so izdelala za 18.4 milijarde rubljev več strojev za potrebe civilnega prebivalstva kakor v letu 1945.

S tem, da zagotavlja prvenstveno obnovo in razvoj industrije in železniškega prometa, brez katerih ni mogoča nagla in uspešna obnova in razvoj vsega narodnega gospodarstva, posveča sovjetska vlada posebno pozornost dviganju industrije, ki proizvaja sredstva za široko potrošnjo prebivalstva. Med vojno so delale sovjetske tekstilne tovarne za fronto, zdaj pa delajo zgolj za potrebe civilnega prebivalstva. Sovjetska tekstil-

Prišli so, da pomagajo izgraditi Vladivostok. Ta naloga zahteva delovnih rok. V četrti petletki se bo razvil Vladivostok v veličastno mesto Daljnega vzhoda. Kdor se hoče o tem prepričati, naj stopi v kabinet mestnega arhitekta Filatova, kjer si bo ogledal gradbene načrte jutrišnjega Vladivostoka v vseh podrobnostih.

Vladivostok bo pri vsem svojem velikem gospodarskem razvoju dostojno poskregel tudi za kulturni dvig. Že zdaj ima štiri gledališča, a v novi petletki bodo zgradili še dve moderni gledališči. Od tajge v zaledju si bo Vladivostok spet prisvojil nekoliko hektarjev zemlje da bodo zrasle nove stanovanjske kolonije. In Vladivostok bo poskrbel za obilen okras. Po številnih ulicah bodo zrasli novi drevoredi. Centralni park bo osemkrat povečan. Zgradili bodo novi Primorski bulvar s subtropskim drevjem. Prav posebno privlačen pa bo Botanični vrt z obilnim južnim rastlinjem. V okolici bodo zrasli nova zdravilišča in okrevališča.

Da, le še nekaj let je treba potrpeti. In kdor bo ob koncu stalinske petletke prispel v Vladivostok, bo z občudovanjem spoznal, koliko ljubezni in truda vlaga Sovjetska zveza v svojo prestolnico Daljnega vzhoda, odkoder se na široko odpirajo vrata v širni svet.

blaga kakor pred vojno. V letu 1946 je dobilo prebivalstvo usnjene obutve za 29 odstotkov več kakor v letu 1945, gumijaste obutve za 97, nogavic pa za 80 odstotkov več. Tovarne za izdelovanje oblek so izdelale v letu 1946 dva in polkrat toliko plaščev, oblek in drugih oblačilnih predmetov iz volnene tkanine kakor v letu 1945, oblek iz bombažno-papirnatih tkanin štirikrat toliko, volnenih tkanin pa dvakrat toliko. Za večjo proizvodnjo predmetov široke potrošnje so prispevali svoj trud tudi delavci in delavke pri lahki industriji v Ukrajini in Belorusiji. Obnovili niso samo mnogo podjetij, ki so jih Nemci razdejali, marveč so v letu 1946 tudi znatno povečali proizvodnjo. Ukrajinske tovarne so dale poldrugokrat več, beloruske pa več kakor dvakrat toliko izdelkov kakor predlanskim.

Čeprav je dala državna tekstilna in predmete široke potrošnje izdelujoča industrija za prebivalstvo dežele več blaga kakor v letu 1945, zahteva sovjetska vlada hitrejši tempo razvoja obeh industrijskih panog. Konec leta 1946 je sprejel ministrski svet poseben sklep in nakazal praktične ukrepe za prekorajenje petletke v proizvodnji tekstilne in lahke industrije. V letu 1947 se bo morala po tem sklepu povečati proizvodnja v primeri z letom 1946 takole: bombažno-papirnih tkanin za 41 odstotkov, volnenih tkanin za 28 odstotkov, svilenih za 27, platnenih za 36, obutve za 44, trikotajnih izdelkov pa za 55 odstotkov. Tako izdatno povečanje proizvodnje bo prebivalstvo sovjetske dežele takoj prijetno občutilo. (V. Barikin)

TA TEDEN

SE SPOMINJAMO

- 21. 6. 1893 je bil rojen Alois Haba, češki skladatelj.
- 21. 6. 1908 je umrl sloveči ruski skladatelj N. A. Rimski-Korsakov. Rojen je bil leta 1844.
- 22. 6. 1941 so Nemci zahrbitno napadli Sovjetsko zvezo.
- 22. 6. 1941 je bilo ustanovljeno Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet.
- 23. 6. 1944 so enote gorenjskega odreda porušile del karavanškega predora med Jesenicami in Korosko.
- 23. 6. 1891 je bil rojen češki pisatelj Vladislav Vančura, eden prvih romanopiscev v dobi med dvema vojnama. Bil je od Nemcem ustreljen 1. 6. 1942.
- 24. 6. 1940 je Francija kapitulirala pred nemško oboroženo silo.
- 24. 6. 1945 se je pričel v Ljubljani II. kongres ZMS. Trajal je do 27. jun.
- 26. 6. 1945 je bil voditelju narodov SZ generalisimu Stalinu podeljen naslov heroj SZ. obenem je bil odlikovan z drugim redom „Zmaga“.

luknje. Toda kdo je danes temu kos?

Izklicevanje pri cerkvi se je nadaljevalo kakor hudo leto, da že nihče ni več poslušal. A tudi bojkot je trajal. Nato so posestniki dobili izpiske iz zemljiške knjige, upniki so se začeli vknjiževati. To je nekatere raztogotilo, druge pa razgibalo, da so začeli skrivaj plačevati. Tako se je vleklo leto dni. Koristi pa od tega ni bilo, ker je vse ostalo na papirju.

Nenadoma pa je butnilo po soseski:

»Na Gmajni je nekdo kupil...«

Nihče ni vpraševal, kaj je tisti kupil, kaj je bilo prodano. Tudi to ni bilo važno, da je krava šla za tretjino cene. Zadostovalo je:

»Kupil je...«

Nepopisno sovraštvo se je dvignilo proti kupcu, bolj kot proti gonilcu.

»Ta je začel...«

Kupec je bil neki podrepan iz sosedne občine. Čez dober teden je hodil z obvezano glavo okrog, toda storilcev še do danes niso našli.

Po soseski so se pesti krčeviteje stisnile, ljudje so bili nasajeni, pričakovali so hudih dni, a govoril ni nihče tega, kar je mislil. Pri cerkvi je nekdo govoril, da bi bilo dobro napraviti prošnjo na oblast, da bi se take stvari odložile. Ljudje so se razšli, kakor bi kačo položil mednje.

Pri drugih kvatrach so zopet tri četrtine soseske izklicali. Mi smo samo čakali, kaj bo. Tudi pri nas je bila izključena krava in pet ovac. Vse je postalo nekako tvegano, neodločno. Iz drugih sosesk so prihajale novice. Biriči so bili zdaj zastraženi, razen tega po so jih spremljali nekaki podrepani iz trga. Kmalu so jih imenovali srakoperje.

Predvčerajšnjim so prišli nad našo sosesko. Zjutraj, ko je še megla predla po polju, nas je bilo že vse črno pri Adermašu. Nihče nas ni klical, nič se nismo dogovarjali, vsi pa smo vedeli, da moramo biti tam. Za Adermašem je bil na vrsti Kresnik, za Kresnikom Povž, za Povžem Lopan, za Lopanom pa je bila naša huba kot zadnja, čisto na vrhu slemena.

Pri Povžu so nekateri že vso noč pili.

»Naj se pokadi!« je razsajal Povž in nosil v vedri mošt na mizo. »Se nikoli ni bilo takega pri meni. Ako gre to, naj gre še drugo!«

Zato so prišli k Adermašu nekateri že nakajeni.

Prav za prav nismo ničesar nameravali, čutili pa smo le neizmerno prednost in velik pogum. Ko pa so prišli, nas je stisnil neznani občutek.

»Z vozovi...«

Da, zraven je prišlo nekaj vpreg iz

trga. »Srakoperje« so stali trdi, kakor bi bili iz lesa.

Med nami je šepnil podpihovalski glas:

»Vse gre ž njimi, kar se stene loči...«

Na dvorišču je zavlada rezek molka.

Eden izmed prišlecev je klical Adermaša. Ta pa je odgovoril kar skozi okno:

»Napravite kar hočete, nimam denarja!«

Rubežniki so nas srepo gledali, toliko množica jih je gotovo iznenadila.

Nekdo je rekel:

»Opozarjam vas, da bodite mirni...«

Za odgovor pa je zarezal strupen smeh:

»Ali ste prišli po balo...?«

Proti »srakoperjem« se je nekdo obrnil:

»Hej mlatiči, dobro vam pristoji...«

Toda rubežniki so bili takih pozdravov že vajeni in se še namrdnili niso. Obrnili so se proti hlevu. Tja smo se zgrnili tudi mi in kakor bi trenil, smo odrino napolnili ter rubežnike pritisnili med vhod.

Prvi rubežnik je začel izklicati:

»Krava, sto šilingov, k prvemu...«

Grobni molk.

»Sto šilingov, kdo da več...«

»Sto, ali je to kak denar...?« je nekdo pobaral.

Nihče vas ni vprašal. Ali ni ponudnika?

»Nihče ne bo kupil...«

»Od nas nihče ne...«

Rubežnik je vpil dalje, njegov glas

pa je zadušila pesem tistih, ki so pre-

bili noč pri Povžu. V pesem se je mešal

prezirljiv, izzivalen smeh...

Stiska je bila vedno večja in vzduh

vedno soparnější, kljub ranemu jutru.

»Nihče...«

»Nihče, — med nami ni Judeža!«

»Dobro, potem bomo sami naredi-

li...«

Rubežniki so se stisnili, kakor bi skr-

čil pest, voznički na dvorišču so se opri-

jeli konj. Oprema je škripala, živali so

hrzale, nekdo je žvižgal, vse je bilo, ka-

kor bi se zibalo, vročina pa je silila v

močgane, kakor ob žetvi na žgočem

strnišču.

Tedaj se je nenadoma zavalil vmes

prešeren smeh in glas mehača od dru-

gega hlevskega konca.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik, odgovorni urednik lista: dr. Matko Scharwitzl, Wien XVI, Ottakring, Gertrudenstrasse 83. — Glavni urednik: dr. Franci Zwitter. — Uredništvo in uprava: Wien IV, Waaggasse 6/II. Telefon B 21-5-50. — Poddružnica uprave: Celovec (Klagenfurt), Volkmarktstrasse 21/II. — Tiska: »Globus«, Zeitungs-Druck- und Verlagsanstalt G. m. b. H., Wien I, Fleischmarkt 3-5.